

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії та соціально-гуманітарних дисциплін

СОЦІОЛОГІЯ

плани семінарських занять і завдання
для самостійної роботи студентів
усіх напрямів підготовки

Затверджено
на засіданні кафедри
філософії та соціально-
гуманітарних дисциплін
протокол №11 від 22. 05. 2013 р.

Чернігів ЧДТУ 2013

Соціологія. Плани семінарських занять і завдання для самостійної роботи студентів усіх напрямів підготовки / Укладач: Легецька Л.О. Чернігів: ЧДТУ. – 2013. – 63 с.

Укладач: Легецька Лідія Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент

Відповідальний за випуск: Крук О.І., завідувач кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін, кандидат історичних наук, доцент

Рецензент: Каземирова Світлана Констянтинівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Чернігівського державного технологічного університету

Передмова

Мета викладання курсу «Соціологія» спрямована на формування у студентів фундаментальних знань про суспільство як соціальну систему, з'ясування місця і функцій явищ та процесів, що в ньому відбуваються, розуміння сутності соціального життя та структури суспільства. Курс має сприяти розвитку соціологічного мислення майбутніх фахівців.

Студенти повинні знати та уміти:

- визначити предмет, структуру, функції соціології, місце соціології в системі наук про суспільство;
- засвоїти основні етапи розвитку соціологічної думки;
- ознайомитись із сучасними соціологічними концепціями, школами;
- засвоїти категоріальний апарат соціології;
- органічно пов'язувати здобуті соціологічні знання із складними проблемами сучасного життя;
- виробити вміння та навички з підготовки й проведення конкретно-соціологічних досліджень і ефективного використання їх в професійній діяльності;
- культивувати навички наукового аналізу, неупередженого наукового підходу до оцінки тих змін, що відбуваються у суспільстві.

Вивчення студентами дисципліни «Соціологія» передбачає такі види навчальної роботи: лекції, семінарські заняття, індивідуальна робота, письмові контрольні роботи, колоквиуми, захист рефератів, тематичні тести, модульно-рейтинговий контроль знань, складання заліку чи іспиту.

Для активізації навчального процесу передбачені такі методи та засоби: читання мультимедійних лекцій, виконання тестових завдань після лекції, використання глобальної мережі Internet, застосування інтерактивної методики проведення занять; залучення студентів до науково-дослідної роботи, стимулювання розвитку особистісного компонента самопізнання, самовдосконалення, духовного зростання особистості.

Дане видання включає структуру навчальної дисципліни «Соціологія», теми і плани семінарських занять, запитання і завдання різного рівня складності, тести, теми рефератів, питання до заліку та екзамену, списки рекомендованої літератури до всіх тем.

Семінарські заняття - ефективна форма закріплення знань і виявлення творчих здібностей студентів. Вони доповнюють і розвивають матеріал лекційного курсу, забезпечують набуття студентами навичок правильного формулювання своїх думок та аргументації переконань, привчають до самостійної роботи над літературними джерелами.

Запропоновані плани семінарських занять охоплюють вузлові теми дисципліни, розділені на три модулі у відповідності до рівнів структури соціологічної системи знань.

До першого модуля входять теми, що розкривають загальнотеоретичний рівень: «Соціологія як наука», «Становлення і розвиток соціології», «Суспільст-

во як соціальна система», «Соціологія конфлікту». До другого модуля входять спеціальні та галузеві соціологічні теорії: «Соціологія особистості, сім'ї та молоді», «Соціологія управління», «Економічна соціологія», «Соціологія культури, науки, освіти». У структурі третього модуля тема: «Методологія та техніка соціологічних досліджень».

Методичні вказівки містять тести, які призначені для перевірки знань студентів. Тести дозволяють проводити оперативний контроль засвоєння та рівень розуміння матеріалу з дисципліни та виключити суб'єктивність в оцінці знань. Запропоновані тести рекомендується використовувати для перевірки знань при вивченні кожної теми, при підготовці до семінарських занять, контрольних робіт, модульних контролів, заліків та екзаменів.

Методичні вказівки укладені відповідно до змісту робочої програми з дисципліни «Соціологія» і призначені для студентів усіх напрямів підготовки.

1 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної форми навчання			
		Всього	У тому числі		
			Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль I Сутність та історія соціологічної науки. Суспільство як соціальна система, його соціальна структура					
1	Сутність соціологічної науки. Методологічні основи соціології	7	2	2	3
2	Становлення і розвиток соціології	5	1	1	3
3	Суспільство як соціальна система, його структура. Соціальна стратифікація	7	2	2	3
4	Соціальний конфлікт	5	1	1	3
Разом за змістовим модулем I		24	6	6	12
Змістовий модуль II Спеціальні та галузеві соціологічні теорії					
1	Особистість у системі соціальних зв'язків. Соціальні інститути та процеси. Базисні компоненти соціального життя. Етносоціологія	6	2	2	2
2	Соціологія сім'ї та молоді. Гендерна соціологія	6	2	2	2
3	Соціологія економічного життя	3		1	2
4	Соціологія праці та управління	5	2	1	2
5	Соціологія політики	2			2
6	Соціологія культури, релігії, освіти, науки	5	2	2	1
7	Соціологія масових комунікацій	1			1
Разом за змістовим модулем II		28	8	8	12
Змістовий модуль III Методологія та техніка соціологічних досліджень					
1	Конкретно-соціологічне дослідження: поняття, етапи, види	10	2	2	6
2	Методи збору та аналізу соціологічної інформації	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем III		20	4	4	12
Усього годин за дисципліну		72	18	18	36

2 Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціологія як наука	2
2	Становлення і розвиток соціології	1
3	Суспільство як соціальна система	2
4	Соціологія конфлікту	1
5	Соціологія особистості, сім'ї та молоді	4
6	Соціологія управління	1
7	Економічна соціологія	1
8	Соціологія культури, науки, освіти	2
9	Методологія та техніка соціологічних досліджень	4
Разом		18

3 ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I Сутність та історія соціологічної науки. Суспільство як соціальна система, його соціальна структура

Тема 3.1 Соціологія як наука

План

1. Поняття соціології, її об'єкт і предмет.
2. Структура соціологічної науки, методи соціології, основні категорії.
3. Функції соціології та її місце в системі наук.

Ключові поняття: об'єкт і предмет соціології, загальна соціологічна теорія, спеціальні соціологічні теорії, емпіричне соціологічне дослідження, фундаментальні та прикладні соціологічні дослідження, макро- та мікросоціологія, методи і категорії соціології, функції соціології.

Запитання і завдання

1. Визначте причини виникнення соціології.
2. Окресліть предмет соціології.
3. Сформулюйте визначення понять: соціальне, теоретична соціологія, теорії середнього рівня, макросоціологія, мікросоціологія, методи соціології.
4. В чому полягають переваги та недоліки макросоціологічного та мікросоціологічного підходів до аналізу суспільства. Для вирішення яких завдань можна застосувати кожний з цих підходів?
5. Розкрийте рівні соціологічного знання.
6. Які основні функції соціології?
7. У чому виявляється зв'язок соціології з іншими науками?
8. Як Ви співвідносите свою майбутню професійну діяльність і вивчення соціології?
9. Сформулюйте основні завдання соціології в розвитку суспільства.

Рекомендована література

1. Бурлачук В. Громадська думка і розмова // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2012. - №4. - С. 87 - 102.
2. Вебер М. Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – 808 с.
3. Герасимчук А. А., Шиян О. М. Соціологія. Курс лекцій. – К.: Європейський університет, 2000. - 86 с.
4. Гриценко К. Трансформаційні процеси в Україні і роль соціології та інших соціогуманітарних наук у модернізації українського суспільства // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2012. - №2. – С. 186 – 203.
5. Дворецька Г. В. Соціологія. Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2002. - 472 с.
6. Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение. - М.: Канон, 1995. - 352 с.

7. Кондович В.Ю. Соціологія (схеми, таблиці, слайди): навч. посіб / В.Ю. Кондович. - Чернігів: ЧДТУ, 2012. - 395 с.
8. Кузьменко Т.М. Соціологія. Навч посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 320 с.
9. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія. Загальний курс: підручник. – К.: Каравела, 2004. - 256 с.
10. Павліченко П.П. Соціологія / Павліченко П.П., Литвиненко Д.А. - К.: Лібра, 2002. - 256 с.
11. Піча В.М. Соціологія: загальний курс / В.М.Піча. - К.: Каравела, 2000. - 248с.
12. Нестуля О.О. Соціологія: практикум. Модульний варіант: навч.посіб. (для студ. вищ. навч. закл.) / О.О. Нестуля, С.І. Нестуля, С.Ж. Верезомська. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 272 с.
13. Погрібна В. Сучасний стан і проблеми розвитку соціології як передумова створення її нових галузевих напрямків // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2010. - №1. - С. 163 -174.
14. Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество. – М.: Политиздат, 1992. - 542 с.
15. Соціологія / Заг. ред. В.П. Андрущенко, М.І. Горлача. - Харків-Київ: Єдинокор, 1998. - 624 с.
16. Соціологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В. Городяненка. - К.: Видавничий центр «Академія», 2002. - 560 с.
17. Соціологія. Навч. посіб. для вищих навчальних закладів / За ред. С.О. Макеєва. – К.: Знання, 2003. - 454 с.
18. Соціологія. Модульний курс: навч.посіб. / За ред. Н.М. Семке. - Х.: Торсінг плюс, 2009. - 352 с.
19. Черниш Н. Соціологія: курс лекцій / Черниш Н. - Львів: вид-во «Кальварія», 2004. - 460 с.
20. Шаповал М.Ю. Загальна соціологія. - К.: МАУП, 1995. - 208 с.
21. Система социологического знания. Учеб пособ. / Сост. Г. Щекин. - К.: МАУП, 2001. - 208 с.
22. Щепанський Я. Элементарные понятия социологии. - М.: Наука, 1987. - 248с.

Тема 3.2 Становлення і розвиток соціології

План

1. Протосоціологія: виникнення і розвиток соціологічного знання.
2. Класичний період у розвитку світової соціології.
3. Основні шляхи та концептуальні напрями сучасної соціології.
4. Формування і розвиток соціологічної думки в Україні.

Ключові поняття: протосоціологія, класична соціологія, соціальна статистика, соціальна динаміка, натуралізм, метафізика, позитивізм, функціоналізм, феноменологія, етнометодологія, структуралізм, технократизм, символічний інтернаціоналізм, футурологія, конфліктологія, слов'янська федерація, українофільство, інститут соціології НАН України.

Запитання і завдання

1. Що означає термін «протосоціологія»?
2. Розкрийте зміст основних етапів становлення соціології.
3. Проаналізуйте структуру соціології за О.Конттом, її основні розділи та призначення.
4. Органіцизм та еволюціонізм Г. Спенсера.
5. Який вклад у соціологію зробив Е. Дюркгейм?
6. Що таке «розуміюча соціологія» М. Вебера?
7. В чому суть інтегральної соціології П. Сорокіна?
8. Окресліть особливості розвитку соціології в ХХ ст.
9. Проаналізуйте основні сучасні соціологічні теорії.
10. Окресліть та проаналізуйте основні етапи становлення української соціології.
11. Які особливості та тенденції розвитку сучасної соціології в Україні?

Рекомендована література

1. Арон Р. Этапы развития социологической мысли. - М.: Прогресс, 1993.-600с.
2. Вебер М. Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – 808 с.
3. Волович В.І. Соціологічна освіта в Україні: стан, проблеми та перспективи // Соціологічна наука і освіта в Україні: Зб. наук. пр. - К.: МАУП, 2000. -Вип.1.
4. Гідденс Є. Соціологія. - К.: Основи, 1999. – 726 с.
5. Дворецька Г. В. Соціологія. Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2002. - 472 с.
6. Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение. - М.: Канон, 1995. - 352 с.
7. Жоль К. К. Соціологія: Навч. посіб. – К.: Либідь, 2005. - 440 с.
8. Захарченко М. В., Погорілий О.І. Історія соціології (від античності до початку ХХ ст.). – К.: Либідь, 1993. - 336 с.
9. История социологии в Западной Европе и США. - М.: Наука 1993. – 423 с.
10. Кузьменко Т.М. Соціологія. Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 320 с.
11. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія. Загальний курс: підручник. – К.: Каравела, 2004. - 256 с.
12. Піча В.М. Соціологія:загальний курс / В.М.Піча. - К.: Каравела, 2000.- 248 с.
13. Нестуля О.О. Соціологія: практикум. Модульний варіант: навч.посіб. (для студ. вищ. навч. закл.) / О.О. Нестуля, С.І. Нестуля, С.Ж. Верезомська. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 272 с.
14. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ століття: Навч. посіб. – К.: Либідь, 1996. - 219 с.

15. Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології. - К.: Наукова думка, 1995. - 224 с.
16. Соціологія / Заг. ред. В.П. Андрущенко, М.І. Горлача. - Харків-Київ: Єдинокор, 1998. - 624 с.
17. Соціологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В. Городяненка.- К.: Видавничий центр «Академія», 2002 - 560 с.
18. Соціологія. Навч. посіб. для вищих навчальних закладів / За ред. С.О. Макеєва. – К.: Знання, 2003. - 454 с.
19. Соціологія. Модульний курс : навч.посіб. / За ред. Н.М. Семке. - Х.: Торсінг плюс, 2009. - 352 с.
20. Шаповал М.Ю. Загальна соціологія. - К.: МАУП, 1995. - 208 с.
21. Шульга М. Українська соціологія у пошуках самоідентичності // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2000. - №2. - С. 170-177.

Тема 3.3 Суспільство як соціальна система

План

1. Суспільство: сутність і типологія.
2. Соціальна структура суспільства та соціальна стратифікація.
3. Соціальна мобільність у сучасному суспільстві.

Ключові поняття: суспільство, соціальна система, суспільні відносини, суспільний прогрес, типи суспільства, еволюція, модернізація, соціальна структура, соціальна стратифікація, соціальна спільність, соціальна диференціація, соціальна нерівність, соціальний статус, маргінальність, соціальні інститути, соціальна мобільність.

Запитання і завдання

1. У чому полягає суть системного підходу до визначення поняття «суспільство»?
2. Розкрийте зміст та відмінність понять «країна», «держава», «суспільство».
3. Розкрийте суть основних ознак суспільства.
4. За якими критеріями можна здійснювати типологію суспільства?
5. До якого типу суспільства Ви віднесли б сучасну Україну?
6. Розкрийте суть соціальної структури суспільства та її основні підструктури.
7. Що таке соціальна стратифікація? Які Ви знаєте типи стратифікаційних систем?
8. Наведіть приклади різновидів соціальної мобільності у сучасному суспільстві.
9. Прокоментуйте головні тенденції в соціальній мобільності в сучасній Україні.
10. У чому полягає сутність процесу маргіналізації?
11. Кого можна віднести до маргінальних верств населення. Охарактеризуйте основні маргінальні групи в сучасній Україні. Що вплинуло на їх появу?

Рекомендована література

1. Арсеєнко А. Глобалізація як вона є на порозі ХХІ ст. // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2010.- №3. - С.114-137.
2. Валерстайн І. Демократія, капіталізм і трансформація // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2002. – №2. – С. 72-85.
3. Гавриленко І. Мережеве суспільство як поняття, образ та історична перспектива // Соціологія, теорія, методи, маркетинг. - 2012. - №1. – С.62-81.
4. Гідденс Є. Соціологія. - К.: Основи, 1999. – 726 с.
5. Дворецька Г. В. Соціологія. Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2002. - 472 с.
6. Кондович В.Ю. Соціологія (схеми, таблиці, слайди): навч. посіб. / В.Ю. Кондович. - Чернігів: ЧДТУ, 2012. - 395 с.
7. Кузьменко Т.М. Соціологія. Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 320 с.
8. Кутуєв П. Соціальна реальність і трансформації ХХ століття: між концепціями та утопіями // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2012. - №3. - С.68-76.
9. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія. Загальний курс: підручник. – К.: Каравела, 2004. - 256 с.
10. Павліченко П.П. Соціологія / Павліченко П.П., Литвиненко Д.А. - К.: Лібра, 2002. - 256 с.
11. Піча В.М. Соціологія: загальний курс / В.М.Піча. - К.: Каравела, 2000.-248 с.
12. Нестуля О.О. Соціологія: практикум. Модульний варіант: навч.посіб. (для студ. вищ. навч. закл.) / О.О. Нестуля, С.І. Нестуля, С.Ж. Везомська. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 272 с.
13. Смелзер С. Социология. Пер. с англ. – М.: Феникс, 1994. - 688 с.
14. Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество. – М.: Политиздат, 1992. - 542 с.
15. Соціологія / Заг. ред. В.П. Андрущенко, М.І. Горлача. - Харків-Київ: Єдинокор, 1998. - 624 с.
16. Соціологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В. Городяненка. - К.: Видавничий центр «Академія», 2002 - 560 с.
17. Соціологія. Навч. посіб. для вищих навчальних закладів / За ред. С.О. Макеєва. – К.: Знання, 2003. - 454 с.
18. Соціологія. Модульний курс : навч.посіб. / За ред. Н.М.Семке. - Х.: Торсінг плюс, 2009. - 352 с.
19. Черниш Н. Соціологія: курс лекцій / Черниш Н. - Львів: вид -во «Кальварія», 2004. - 460 с.
20. Юрій М.Ф. Соціологія. - К.: Дакор, 2005. - 552 с.

Тема 3.4 Соціологія конфлікту

План

1. Поняття соціального конфлікту та передумови його виникнення.
2. Структура, причини та механізми соціального конфлікту.

3. Управління соціальними конфліктами.
4. Соціальні конфлікти у сучасному українському суспільстві.

Ключові поняття: конфлікт, типологія конфліктів, суб'єкти конфлікту, предмет конфлікту, конфліктна ситуація, причини конфлікту, наслідки конфлікту, методи розв'язання конфлікту, стратегія виходу із конфлікту, управління конфліктом.

Запитання і завдання

1. Що таке «соціальний конфлікт»?
2. Що вивчає соціологія конфлікту?
3. Порівняйте, будь ласка, кілька різних визначень соціального конфлікту, представлених у сучасній навчальній і науковій літературі з соціології.
4. Змодельуйте один із видів соціального конфлікту:
 - 1) внутрішньоособистісний;
 - 2) міжособистісний горизонтальний,
 - 3) міжособистісний вертикальний;
 - 4) міжгруповий.
5. Що є джерелом, приводом і причиною змодельованого Вами конфлікту?
6. Визначте гостроту, тривалість, межі конфлікту.
7. Яке можливе вирішення змодельованого конфлікту (часткове, повне)?
8. Які функції може носити змодельований конфлікт (деструктивні, конструктивні)?
9. Проаналізуйте позитивні та негативні функції конфліктів.
10. Які соціальні конфлікти спостерігаються в Україні?

Рекомендована література

1. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування / уклад. Н. Гайдук, І. Сенюта, О. Бік, Х. Терешко. - Львів: ПАІС, 2007. - 296 с.
2. Герасимчук А. А., Шиян О. М. Соціологія. Курс лекцій. – К.: Європейський університет, 2000. - 86 с.
3. Гірник А., Бобро А. Конфлікти: структура, ескалація, залагодження. - К.: Основи, 2004. - 172 с.
4. Дарендорф Р. Элементы теории социального конфликта // Социс. – 1994. - №5. – С. 142-147.
5. Євтух В.Б. Міжкультурний діалог: ефективний конструкт розвитку полі етнічних суспільств // Політичний менеджмент. - 2009. - №4. - С. 14-27.
6. Казаков В. Концепція нового соціального конфлікту Алена Турена // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2008. - №3. – С. 151 - 169.
7. Козер Л.А. Функции социального конфликта. - М.: Идея-Пресс, 2000. - 205 с.
8. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія. Загальний курс: підручник. – К.: Каравела, 2004. - 256 с.

9. Нагаєв В. М. Конфліктологія: курс лекцій (модульний варіант). - К.: Центр навч. літ., 2004. - 198 с.
10. Найденова Л. И. Социологические теории конфликтов и их разрешение // Социально-политический журнал. – 1994. - № 1-2. – С.81-82.
11. Нестуля О.О. Соціологія: практикум. Модульний варіант: навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2009. – 272 с.
12. Пачковський Ю.Ф. Соціологія і психологія. Навч. посіб. - К.: Каравела, 2012. - 760 с.
13. Пірен М. І. Конфліктологія: Підручник. - К.: МАУП, 2001. - 357 с.
14. Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В.Г.Городяненка. - К.: Видавничий центр «Академія», 2002. - 560 с.
15. Соціологія: підручник / За ред. В. М. Пічі. – Львів: «Магнолія 2006», 2009 – 293 с.
16. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности. – М., 1994. – 155с.
17. Юрій М. Ф. Соціологія. – К.: Дакор, 2005. – 552 с.

Змістовий модуль II Спеціальні та галузеві соціологічні теорії

Тема 3.5 Соціологія особистості, сім'ї та молоді

План

1. Поняття особистості: сутність та соціологічні концепції.
2. Соціальні статуси і ролі.
3. Сутність процесу соціалізації. Девіація.
4. Молодь як специфічна соціально-демографічна група суспільства.
5. Сім'я як мала соціальна група та соціальний інститут.

Ключові поняття: особистість, індивід, індивідуальність, структура і типи особистості, соціальний статус, соціальна роль, рольовий конфлікт, соціалізація, девіація, сім'я, шлюб, типи та форми сім'ї, молодь, соціальний портрет молоді, молодіжна політика.

Запитання і завдання

1. Дайте визначення поняття особистості з соціологічної точки зору.
2. Розкрийте соціологічну структуру особистості.
3. Опишіть свій статусний набір та своїх батьків.
4. У чому полягає сутність процесу соціалізації, десоціалізації, ресоціалізації?
5. Що означає термін «девіація»? У чому полягає актуальність вивчення девіації у нашому суспільстві?
6. Як визначається в соціології поняття «шлюб» та «сім'я»?
7. Які Ви знаєте основні типи сім'ї? Визначте до якого типу сім'ї можна відносити сім'ю, у якій Ви живете?
8. Вкажіть особливості функціонування сучасної сім'ї в Україні.
9. Що слід розуміти під демографічною політикою та демографічними процесами?

10. Дайте визначення соціології молоді.
11. Які види молодіжних проблем Ви можете визначити?
12. Якою повинна бути державна молодіжна політика в Україні? Чи потрібний соціальний захист молоді? Аргументуйте свою відповідь.

Рекомендована література

1. Герасимчук А. А., Шиян О. М. Соціологія. Курс лекцій. – К.: Європейський університет, 2000. - 86 с.
2. Головатий Н. Ф. Социология молодежи. Курс лекций. - К.: МАУП. 1999. – 221с.
3. Дворецька Г. В. Соціологія. Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2002. - 472 с.
4. Злобіна О. Категорія «особистості» у системі понять соціологічної теорії // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2001. - №2. - С.48-56.
5. Кондович В.Ю. Соціологія (схеми, таблиці, слайди): навч. посіб / В.Ю. Кондович. - Чернігів: ЧДТУ, 2012. - 395 с.
6. Кузьменко Т.М. Соціологія. Навч посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 320 с.
7. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія. Загальний курс: підручник. – К.: Каравела, 2004. - 256 с.
8. Мацковский М. С. Социология семьи. - М.: Наука, 1989. - 120 с.
9. Павліченко П.П. Соціологія / Павліченко П.П., Литвиненко Д.А. - К.: Лібра, 2002. - 256 с.
10. Пачковський Ю.Ф. Соціологія і психологія. Навч. посіб. - К.: Каравела, 2012. - 760 с.
11. Піча В.М. Соціологія: загальний курс / В.М.Піча. - К.: Каравела, 2000. - 248 с.
12. Нестуля О.О. Соціологія: практикум. Модульний варіант: навч. посіб. (для студ. вищ. навч. закл.) / О.О. Нестуля, С.І. Нестуля, С.Ж. Везомська. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 272 с.
13. Смелзер С. Социология. Пер. с англ. – М.: Феникс, 1994. - 688 с.
14. Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество. – М.: Политиздат, 1992. - 542 с.
15. Соціологія / Заг. ред. В.П. Андрущенко, М.І. Горлача. - Харків-Київ: Єдинокор, 1998. - 624 с.
16. Соціологія культури. Навч. посіб. / Ю.М. Семашко, В.М. Піча, О. Погорілий та ін.- К.: Каравела; Львів: «Магнолія плюс», «Новий світ-2000», 2004.-277с.
17. Соціологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В. Городяненка. - К.: Видавничий центр «Академія», 2002 - 560 с.
18. Соціологія. Навч. посіб. для вищих навчальних закладів / За ред. С.О. Макеєва. – К.: Знання, 2003. - 454 с.
19. Соціологія. Модульний курс : навч. посіб. / За ред. Н.М. Семке. - Х.: Торсінг плюс, 2009. - 352 с.
20. Черниш Н. Соціологія: курс лекцій / Черниш Н. - Львів: вид - во «Кальварія», 2004. - 460 с.

21. Юрій М.Ф. Соціологія. - К.: Дакор, 2005. - 552 с.
22. Яковенко А. Вплив суспільних чинників на студентську молодь // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2001. - №1. - С.20-25.

Тема 3.6 Соціологія управління

План

1. Соціологія управління як наука: об'єкт, предмет, сутність.
2. Система соціального управління, його методи.
3. Лідерство і керівництво в управлінні та менеджменті.

Ключові поняття: соціологія управління, менеджмент, управлінські відносини, функції управління, ефективність управління, структура управління, управлінські рішення, лідерство і керівництво в управлінні.

Запитання і завдання

1. Охарактеризуйте управління як соціальну систему.
2. Розкрийте основні складові системи управління.
3. Назвіть основні функції управління.
4. Охарактеризуйте основні методи управління.
5. Що становить собою процес управління?
6. Чим відрізняється управління від менеджменту?
7. Охарактеризуйте основні положення наукових шкіл менеджменту.
8. Сформулюйте проблеми соціального управління в основних сферах суспільного життя.
9. Сформулюйте соціальні суперечності, що в першу чергу потребують управління.
10. Здійсніть порівняльний аналіз феноменів лідерства та керівництва.

Рекомендована література

1. Гаєвська О.Б. Управління як соціальний феномен. - К.: КНЕУ, 2009. - 168 с.
2. Герасимчук А. А., Шиян О. М. Соціологія. Курс лекцій. – К.: Європейський університет, 2000. - 86 с.
4. Дворецька Г. В. Соціологія праці. Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2001. - 241 с.
5. Кондович В.Ю. Соціологія (схеми, таблиці, слайди): навч. посіб. / В.Ю. Кондович. - Чернігів: ЧДТУ, 2012. - 395 с.
6. Лукашевич М.П. Соціологія праці. – М.: Либідь, 2004. - 440 с.
7. Нагорний Б.Г. Соціологія управління // Спеціальні та галузеві соціології / За ред. В.Є. Пилипенка. - К.: Каравела, 2003. - С. 287-299.
8. Нестуля О.О. Соціологія: практикум. Модульний варіант: навч. посіб. (для студ. вищ. навч. закл.) / О.О. Нестуля, С.І. Нестуля, С.Ж. Везомська. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 272 с.
9. Пачковський Ю.Ф. Соціологія і психологія. Навч. посіб. - К.: Каравела, 2012. - 760 с.
10. Піча В.М. Соціологія: загальний курс / В.М.Піча. - К.: Каравела, 2000.-248 с.

11. Соціологія. Посібник для підготовки до іспитів / О.В. Пшеничнюк, О.В. Романівська. - К.: Вид. Паливода А.В., 2005. - 172 с.
12. Соціологія / Заг. ред. В.П. Андрущенко, М.І. Горлача. - Харків-Київ: Єдинорог, 1998. - 624 с.
13. Соціологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В. Городяненка. - К.: Видавничий центр «Академія», 2002 - 560 с.
14. Соціологія. Навч. посіб. для вищих навчальних закладів / За ред. С.О. Макеєва. – К.: Знання, 2003. - 454 с.
15. Соціологія. Модульний курс : навч. посіб. / За ред. Н.М. Семке. - Х.: Торсінг плюс, 2009. - 352 с.
16. Туленков М.В. Сучасні теорії менеджменту: навч. посіб. - К.: Каравела, 2007. - 304 с.
17. Хміль Ф.І. Основи менеджменту: підручник. - К.: Академвидав, 2003.- 608 с.
18. Черниш Н. Соціологія: курс лекцій / Черниш Н. - Львів: вид -во «Кальварія», 2004. - 460 с.
19. Щекин Г.В. Теорія соціального управління: монографія. - К.: МАУП, 1996. - 408 с.

Тема 3.7 Економічна соціологія

План

1. Економічна соціологія як наука: об'єкт, предмет, функції.
2. Закономірності і характерні риси економічної соціології.
3. Основні наукові напрями економічної соціології. Взаємозв'язок економічної соціології з іншими науками.

Ключові поняття: економічна соціологія, об'єкт і предмет економічної соціології, соціально-економічні відносини, економічна поведінка, економічна сфера, соціально-економічні цінності, функції економічної соціології, теоретичні та емпіричні дослідження економічної соціології.

Запитання і завдання

1. Що розуміється під економічною соціологією?
2. Що було основною передумовою виникнення економічної соціології як окремої галузі соціології?
3. Розкрийте особливості економічної соціології як спеціальної соціологічної теорії.
4. Як визначаються об'єкт і предмет економічної соціології?
5. Проаналізуйте соціальні функції економіки.
6. Порівняйте основні категорії економічної соціології.
7. Що Ви розумієте під економічною і соціальною сферами суспільного життя?
8. Які структурні елементи містить економічна сфера?
9. Назвіть основні наукові напрями економічної соціології.

10. Які проблеми охоплюють теоретико-методологічні дослідження економічної соціології.
11. На що спрямовані емпіричні дослідження економічної соціології?
12. Який взаємозв'язок економічної соціології з іншими науками?

Рекомендована література

1. Вебер М. Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – 808 с.
2. Дворецька Г. В. Соціологія праці. Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2001. - 241 с.
3. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. Метод социологии: Пер. с фр. - М.: Прогресс, 1991. - 405 с.
4. Заславская Т.И., Рывкина Р.В. Социология экономической жизни: Очерки теории. - Новосибирск: Наука, 1991. -442 с.
5. Економічна соціологія. Навч. посіб. / В.М.Ворона, В.Є. Пилипенко, В.І.Тарасенко та ін. - К.: Ін-т соціології НАН України, 1997.
6. Лукашевич М.П. Соціологія праці. – М.: Либідь, 2004. - 440 с.
7. Лукашевич М.П. Соціологія економіки: підручник / Лукашевич М.П. - К.: Каравела, 2005. – 288 с.
8. Матвеев С.А., Музыченко А.В. Экономическая социология: Учеб.пособ. для студентов высших учеб.завед. - Х.: Одиссей, 2006.- 184 с.
9. Нестуля О.О. Соціологія: практикум. Модульний варіант:навч.посіб. (для студ. вищ. навч. закл.) / О.О.Нестуля, С.І. Нестуля, С.Ж. Везомська. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 272 с.
10. Пачковський Ю.Ф. Соціологія і психологія. Навч.посіб. - К.: Каравела, 2012. - 760 с.
11. Піча В.М. Соціологія: загальний курс / В.М.Піча. - К.: Каравела, 2000. - 248 с.
12. Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Навч. посіб. - К.: Атіка, 2004. - 480 с.
13. Соціологія / Заг. ред. В.П. Андрущенко, М.І. Горлача. - Харків-Київ: Єдинокор, 1998. - 624 с.
14. Соціологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В. Городяненка. - К.: Видавничий центр «Академія», 2002 - 560 с.
15. Соціологія. Навч. посіб. для вищих навчальних закладів / За ред. С.О. Макеєва. – К.: Знання, 2003. - 454 с.
16. Соціологія. Модульний курс : навч.посіб. / За ред. Н.М. Семке. - Х.: Торсінг плюс, 2009. - 352 с.
17. Юрій М.Ф. Соціологія. - К.: Дакор, 2005. - 552 с.

Тема 3.8 Соціологія культури, науки, освіти

План

1. Поняття, форми, види та соціальні функції культури.
2. Соціологічні проблеми освіти. Система освіти в Україні.
3. Соціологічні характеристики сучасної науки. Основні проблеми соціології науки.

Ключові поняття: культура, субкультура, структурні елементи культури, соціокультурні зміни, культурні універсалії, поліфункціональність культури, об'єкт і предмет соціології науки, складові науки, функції науки, об'єкт і предмет соціології освіти, соціальні функції освіти, освіта як соціальний інститут.

Запитання і завдання

1. В чому полягають особливості поняття «культура» з точки зору соціологічного аналізу?
2. Які Ви знаєте структурні компоненти культури?
3. Що називають культурними універсаліями?
4. Поясніть роль мови як першооснови культури.
5. Що включає матеріальна і духовна культура?
6. Загальнонародна, національна та елітарна культури. Розкрийте зміст кожної з цих культур.
7. Що таке субкультура? Чи доводилось Вам зустрічатися з якими-небудь субкультурами? Чим вони відрізняються?
8. Якою мірою можна говорити про народження глобальної культури? Як Ви ставитесь до цієї перспективи - позитивно чи негативно?
9. Що таке наука? Визначте аспекти вивчення науки як соціального явища?
10. Визначте пріоритетні напрямки розвитку науки в Україні.
11. Обґрунтуйте особливості об'єкта і предмета соціології освіти. Визначте елементи освіти.
12. Які функції виконує освіта як соціальний інститут?
13. В якому напрямку повинно проходити, на Вашу думку, реформування системи освіти України.

Рекомендована література

1. Вебер М. Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – 808 с.
2. Герасимчук А. А., Шиян О. М. Соціологія. Курс лекцій. – К.: Європейський університет, 2000. - 86 с.
3. Дворецька Г. В. Соціологія. Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2002. - 472 с.
4. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія. Загальний курс: підручник. – К.: Каравела, 2004. - 256 с.
5. Нестуля О.О. Соціологія: практикум. Модульний варіант: навч.посіб. (для студ. вищ. навч. закл.) / О.О. Нестуля, С.І. Нестуля, С.Ж. Везомська. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 272 с.
6. Пачковський Ю.Ф. Соціологія і психологія. Навч. посіб. - К.: Каравела, 2012. - 760 с.
7. Піча В.М. Соціологія:загальний курс / В.М.Піча. - К.: Каравела, 2000. - 248 с.
8. Сірий Є.В. Соціологія / Сірий Є.В. - К.: Атіка, 2004. - 480 с.
9. Смелзер С. Социология. Пер. с англ. – М.: Феникс, 1994. - 688 с.
10. Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество. – М.: Политиздат, 1992. - 542 с.

11. Соціологія / Заг. ред. В.П. Андрущенко, М.І. Горлача. – Харків-Київ: Єдинорог, 1998. - 624 с.
12. Соціологія культури. Навч. посіб. / Ю.М. Семашко, В.М. Піча, О. Погорілий та ін. - К.: Каравела. Львів: «Магнолія плюс», «Новий світ-2000», 2004. - 277 с.
13. Соціологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В. Городяненка. - К.: Видавничий центр «Академія», 2002 - 560 с.
14. Соціологія. Навч. посіб. для вищих навчальних закладів / За ред. С.О. Макеєва. – К.: Знання, 2003. - 454 с.
15. Соціологія. Посібник для підготовки до іспитів / О.В. Пшеничнюк, О.В. Романівська. - К.: Вид. Паливода А.В., 2005. - 172 с.
16. Соціологія. Модульний курс : навч. посіб. / За ред. Н.М. Семке. - Х.: Торсінг плюс, 2009. - 352 с.
17. Черниш Н. Соціологія: курс лекцій / Черниш Н. - Львів: вид -во «Кальварія», 2004. - 460 с.
18. Юрій М.Ф. Соціологія. - К.: Дакор, 2005. - 552 с.

Змістовий модуль III Методологія та техніка соціологічних досліджень

Тема 3.9 Методологія та техніка соціологічних досліджень

План

1. Конкретно-соціологічне дослідження: поняття, етапи, види, функції.
2. Програма соціологічного дослідження, її структура та функції.
3. Вибірка у соціологічному дослідженні.
4. Методи збору соціологічної інформації.
5. Обробка та аналіз соціальної інформації.

Ключові поняття: соціологічне дослідження, етапи і види соціологічного дослідження, програма, соціальна проблема, гіпотеза, генеральна і вибіркова сукупність, методичний інструментарій, респондент, анкетування, інтерв'ювання, спостереження, контент-аналіз, соціометрія, соціологічний експеримент.

Запитання і завдання

1. Що таке емпіричне соціологічне дослідження? Чим воно відрізняється від теоретичного?
2. Назвіть та охарактеризуйте основні етапи у проведенні соціологічного дослідження.
3. Розкрийте сутність і зміст основних компонентів програми і робочого плану соціологічного дослідження.
4. Поясніть що таке соціальна проблема?
5. Як співвідносяться об'єкт і предмет дослідження?
6. Чим відрізняється теоретична інтерпретація від емпіричної?

7. Що таке генеральна та вибіркова сукупність? Що таке репрезентативність вибірки?
8. У чому полягає специфіка опитування як методу збору соціологічної інформації?
9. Наведіть приклад теми, для вивчення якої можна було б застосувати метод спостереження.
10. У яких випадках доцільно використовувати контент-аналіз?
11. За яких умов застосовують у соціології соціометричне опитування?
12. Поясніть що таке експертне опитування у соціології?
13. Розкрийте сутність основних методів обробки соціологічної інформації.

Рекомендована література

1. Гречихин В. Г. Лекции по методике и технике социологического исследования . – М.: Изд-во МГУ, 1988. - 232 с.
2. Как провести социологическое исследование / Под ред. М. К. Горшкова и Ф. Э. Шереги. – М.: Политиздат, 1993. - 288 с.
3. Кондович В.Ю. Соціологія (схеми, таблиці, слайди): навч. посіб / В.Ю. Кондович. – Чернігів: ЧДТУ, 2012. - 395 с.
4. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія. Загальний курс: підручник. – К.: Каравела, 2004. - 256 с.
5. Методичний комплекс для викладачів та студентів з дисципліни «Загальна соціологічна теорія» / Укл. Степико В.П., Федас В.В., Заїнчківська І.П., Сюсель Ю.В.; Гол. ред. Євтух В.Б. - К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011. - 94 с.
6. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження: навч.посіб. - 2-е вид., доп. - К.: Інститут соціології НАН України, 2007. - 320 с.
7. Піча В.М. Соціологія: загальний курс / В.М.Піча. - К.: Каравела,2000. - 248с.
8. Паниотто В.И. Качество социологической информации: методы, оценки и процедура обеспечения. – К.: Наукова думка, 1990. - 207с.
9. Рабочая книга социолога. - М.: Наука, 1983. - 477 с.
10. Сірий Є.В. Соціологія / Сірий Є.В. - К.: Атіка, 2004. - 480 с.
11. Соціологія / Заг. ред. В.П. Андрущенко, М.І. Горлача. - Харків-Київ: Єдинокор, 1998. - 624 с.
12. Соціологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В. Городяненка. - К.: Видавничий центр «Академія», 2002 - 560 с.
13. Соціологія. Підручник для соціогуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів / Галушко Е.Ю., Ярошенко А.О., Степико В.П. та ін.; гол. ред.В.Б. Євтух. - К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2010. - 360 с.
14. Соціологія. Навч. посіб. для вищих навчальних закладів / За ред. С.О. Макеєва. – К.: Знання, 2003. - 454 с.
15. Соціологія. Модульний курс : навч.посіб. / За ред. Н.М.Семке. - Х.: Торсінг плюс, 2009. - 352 с.
16. Черниш Н. Соціологія: курс лекцій / Черниш Н. - Львів: вид -во «Кальварія», 2004. - 460 с.

17. Юрій М.Ф. Соціологія. - К.: Дакор, 2005. - 552 с.
18. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования: описание, объяснение, понимание социальной реальности: учеб. пособие / В.А. Ядов. - 5-е изд., стер. - М.: Изд-во «Омега-Л», 2011. - 567 с.

4 ТЕСТИ

Тема: Соціологія як наука

1. Термін «соціологія» запропонував і вперше використав у своїх творах:
а) Г. Спенсер; б) Е. Дюркгейм; в) О. Конт.
2. Шеститомну працю «Курс позитивної філософії» написав:
а) Г. Спенсер; б) М. Вебер; в) О. Конт.
3. Зазначте, що є об'єктом соціологічного пізнання:
а) виробнича діяльність людей;
б) суспільство як цілісна соціальна реальність;
в) взаємозв'язок природи і суспільства.
4. Однією з найуживаніших соціологічних категорій є:
а) соціальне; б) політичне; в) загальнолюдське.
5. Соціальне - це:
а) сукупність індивідів, яка існує реально, фіксується емпірично, характеризується відносною цілісністю та є самостійним суб'єктом історичної, соціальної дії, поведінки;
б) процес засвоєння індивідом протягом його життя соціальних норм і культурних цінностей суспільства, до якого належить;
в) сукупність певних властивостей і особливостей суспільних відносин, інтегрована індивідами чи спільнотами в процесі їх спільної діяльності в конкретних умовах, яка виявляється в їх стосунках, ставленні до свого місця в суспільстві, до явищ і процесів суспільного життя.
6. Коли виникає соціальне?
а) коли людина розмірковує про сенс свого життя;
б) коли вона задовольняє свої вітальні потреби;
в) коли поведінка одного індивіда підпадає під вплив іншого або групи (спільноти) незалежно від того, чи присутні фізично індивід або спільнота.
7. Чи користується соціологія поняттями інших наук?
а) так; б) ні.
8. Загальнотеоретична соціологія займається:
а) збиранням і первинним аналізом та узагальненням емпіричних даних;
б) вивченням окремих сфер суспільного життя, соціальних груп і інститутів;
в) глибокими, сутнісними моментами розвитку суспільства в цілому і місця в ньому людини.
9. На якому рівні соціології досліджуються глобальні закономірності розвитку суспільства?
а) загальнотеоретичної соціології;

- б) соціології середнього рівня;
 - в) емпіричному.
10. На якому рівні соціології досліджуються окремі спільноти:
- а) загальнотеоретичної соціології;
 - б) соціології середнього рівня;
 - в) емпіричному.
11. Макросоціологія - це:
- а) галузь соціологічних знань, що вивчає взаємодії між особами, всередині груп та повсякденну поведінку людей;
 - б) галузь соціологічних знань, що вивчає великі елементи соціальних структур, їх стан та розвиток як складника цілісного соціального організму;
 - в) галузь знань, що вивчає генезис, сутність, функції, спільні закономірності розвитку етносів.
12. Мікросоціологія - це:
- а) галузь соціологічних знань, що вивчає взаємодії між особами, всередині груп та повсякденну поведінку людей;
 - б) галузь соціологічних знань, що вивчає великі елементи соціальних структур, їх стан та розвиток як складника цілісного соціального організму;
 - в) галузь знань, що вивчає генезис, сутність, функції, спільні закономірності розвитку етносів.
13. До якого рівня соціологічних знань належать теорії соціальних інститутів, теорії соціальних спільнот та теорії спеціалізованих соціальних процесів?
- а) макросоціологія;
 - б) мікросоціологія;
 - в) теорії середнього рівня.
14. Соціальний закон - це:
- а) визнане правило, зразок поведінки чи дії індивідів, соціальних груп;
 - б) об'єктивний та повторювальний зв'язок між соціальними явищами та процесами, які виникають завдяки масовій діяльності людей;
 - в) значущість явищ і предметів з точки зору їх відповідності чи невідповідності потребам суспільства, соціальних груп і особистості.
15. У чому полягає сутність загальних законів?
- а) діють протягом усієї історії людства і в усіх сферах суспільного життя, характеризують функціонування всього суспільства;
 - б) їх дія обмежена однією чи декількома суспільними системами;
 - в) діють протягом часу існування якої-небудь соціальної системи і характеризують функціонування окремих елементів цієї системи.
16. До загальних соціальних законів належать:
- а) товарно-грошові відносини;
 - б) нагромадження первинного капіталу;
 - в) задоволення зростаючих матеріальних потреб.
17. Закони соціальної статистики відображають:

- а) напрям, форми, чинники розвитку соціального об'єкта;
 - б) особливості зміни, еволюції соціального об'єкта;
 - в) тенденції до збереження стабільності соціальної системи.
18. Під функціями соціології розуміють:
- а) зв'язок соціології з іншими науками;
 - б) цілі і завдання соціології;
 - в) суспільне призначення, роль соціології, яку вона виконує в суспільстві.
19. Визначте функції соціології як науки:
- а) ілюзорно-компенсаторна;
 - б) теоретико-пізнавальна;
 - в) інтегративно-комунікативна;
 - г) практико-перетворювальна.
20. Прогностична функція - це:
- а) визначення методів виникнення соціальної реальності;
 - б) прийняття управлінського рішення;
 - в) визначення науково обґрунтованої перспективи розвитку особистості, спільності, соціальної групи, суспільства.

Тема: Становлення і розвиток соціології

1. Соціологія як самостійна наука виникла у :
 - а) Стародавній Греції в V - IV ст. до н.е. (Платон, Аристотель);
 - б) Німеччині XVIIст. (І.Кант);
 - в) Франції XIX ст. (О.Конт).
2. Які положення були властиві соціальній теорії Платона?
 - а) соціальна структура суспільства будується внаслідок дії надлюдського розуму;
 - б) запорукою стабільності у суспільстві виступає «середній елемент»;
 - в) задля забезпечення соціальної рівності необхідно скасувати сім'ю;
 - г) взаємини громадян у суспільстві засновані на обміні певними благами.
3. Які положення були характерні для соціальної теорії Аристотеля?
 - а) соціальна структура суспільства будується внаслідок дії надлюдського розуму;
 - б) запорукою стабільності у суспільстві виступає «середній елемент»;
 - в) задля забезпечення соціальної рівності необхідно скасувати сім'ю;
 - г) взаємини громадян у суспільстві засновані на обміні певними благами.
4. Характерними рисами соціологічної думки Середньовіччя були:
 - а) церква повинна підпорядковуватися державі;
 - б) суспільний устрій обумовлено надлюдською волею;
 - в) людина є центром всесвіту та творцем власної долі;
 - г) світська влада повинна підкорятися церкві.
5. Авторами соціальних утопій епохи Відродження були:
 - а) Мор і Кампанелла; б) Боккаччо і Данте; в) Бруно і Галілей.
6. Англійський мислитель XVII ст. Гоббс розробив:

- а) теорію соціальної нерівності; б) теорію ідеальної держави;
в) теорію відчуження; г) теорію суспільного договору.
7. Французький мислитель XVIII ст. Ж.-Ж. Руссо сформулював:
а) теорію соціальної нерівності; б) теорію ідеальної держави;
в) теорію відчуження; г) теорію суспільного договору.
8. Етап протосоціології в становленні та розвитку західної соціології займає період:
а) з 30 -х рр. XIX ст. до кінця XIX ст.;
б) з античних часів до середньовіччя;
в) з кінця XVII ст. до середини XVIII ст.;
г) всі відповіді невірні.
9. Кому з названих соціологів (М. Вебер, Е. Дюркгейм, О. Конт) належить визначення соціології як:
а) позитивної науки;
б) науки про соціальні факти;
в) науки про соціальну поведінку, яку вони намагаються зрозуміти і витлумачити.
(Поряд із визначенням вкажіть відповідне прізвище).
10. Органічний напрям в соціології заснував:
а) О. Конт; б) Дж. Міль; в) Г. Спенсер.
11. Вчення про суспільно-економічні формації належить:
а) О. Конту; б) М. Веберу; в) К. Марксу.
12. Хто з дослідників поділив соціологію на соціальну статику та соціальну динаміку?
а) М. Вебер; б) К. Маркс; в) О. Конт.
13. Хто з соціологів розробив три стадії розвитку пізнавальної діяльності?
а) К. Маркс; б) О.Конт; в) М. Вебер.
14. Соціал-дарвінізм в соціології XIX ст. проголосив, що:
а) соціальні явища обумовлені психологічними чинниками;
б) соціальні явища обумовлюються географічними умовами;
в) соціальний розвиток обумовлюється біологічною еволюцією;
г) соціальний прогрес є довічною боротьбою людей за існування.
15. Концепцію розуміючої соціології розробив:
а) М. Вебер; б) Г. Спенсер; в) В. Парето.
16. Що є предметом соціології за Е. Дюркгеймом?
а) соціальні факти; б) соціальні системи;
в) соціальні дії; г) соціальні процеси.
17. Хто із соціологів вивчав стан соціальної аномії в суспільстві?
а) В.Парето; б) Р.Парк; в) Е.Дюркгейм.
18. Центральним у теорії Е. Дюркгейма є:
а) проблема соціального конфлікту;
б) проблема еволюційного підходу;
в) проблема соціальної солідарності.
19. М. Вебер ввів у соціологію поняття:

- а) соціальний тип; б) ідеальний тип; в) політичний тип.
20. Автором праці «Протестантська етика і дух капіталізму» є:
а) О. Конт; б) Г. Спенсер ; в) М. Вебер.
21. Автором першого українського підручника «Загальна соціологія» є:
а) М. Ковалевський; б) М. Грушевський;
в) С. Дністровський; г) М. Шаповал.
22. Створення у Відні Українського соціологічного інституту належить:
а) І. Франку; б) М. Шаповалу;
в) М. Грушевському; г) М. Ковалевському.
23. Хто вважається засновником української політичної соціології?
а) В. Липинський; б) М. Драгоманов;
в) М. Грушевський; г) М. Шаповал.
24. Хто з українських науковців здійснив внесок у соціологію права?
а) М. Грушевський; б) Б. Кістяківський;
в) М. Драгоманов; г) М. Шаповал.
25. Назвіть науковців сучасної української соціології:
а) -----;
б) -----;
в) -----;
г) -----.

Тема: Суспільство як соціальна система

1. Яке визначення відповідає змісту поняття «суспільство»?
а) цілісне утворення, основними елементами якого є люди, їх зв'язки, взаємодії та взаємовідносини, соціальні інститути та організації, соціальні групи та спільноти, норми і цінності;
б) сукупність усіх засобів взаємодії та форм об'єднання людей, що склалися історично, мають спільну територію, загальні культурні цінності та норми, характеризуються соціокультурною ідентичністю її членів.
2. Яке поняття є переважно географічною характеристикою частини нашої планети?
а) держава; б) суспільство; в) країна.
3. Яке поняття відображує політичний устрій країни?
а) держава; б) суспільство; в) країна.
4. Яке поняття відображує особливості соціальної організації життєдіяльності людей?
а) держава; б) суспільство; в) країна.
5. Чи вірне твердження, що суспільство існувало тоді, коли не було країн і держав?
а) так; б) ні.
6. Соціальна система - це:
а) певним чином впорядкована множина елементів, які взаємопов'язані між собою і утворюють деяку цілісну єдність;

- б) цілісне утворення, основним елементом якого є люди, їхні зв'язки, взаємодія і відносини, які мають стійкий характер і відтворюються в історичному процесі, переходячи з покоління до покоління;
- в) набір фактів, що зумовлюють сумісну діяльність в конкретних спільнотах у конкретний час для досягнення певних цілей.
7. За цими критеріями всі існуючі суспільства поділяють на прості та складні. Які критерії лежать в основі подібної класифікації суспільств?
- а) наявність писемності;
- б) чисельність рівнів управління;
- в) ступінь соціальної диференціації;
- г) спосіб здобування засобів для існування.
8. У складних суспільствах немає керівників і підлеглих, багатих і бідних:
- а) так; б) ні.
9. В якому із суспільств відсутня чітка стратифікаційна система?
- а) кастовому; б) становому; в) первісному.
10. Найдавнішим типом суспільства виступає:
- а) суспільство мисливців та збирачів;
- б) суспільство селян;
- в) суспільство завойовників.
11. Зародження держави, міста, класів, писемності пов'язують з таким типом суспільства:
- а) протосуспільство;
- б) традиційне суспільство;
- в) індустриальне суспільство.
12. В якому із зазначених суспільств поєднуються як головні їхні ознаки промисловість, корпоративність, гроші як мета діяльності?
- а) протосуспільство; б) індустриальне суспільство;
- в) традиційне суспільство; г) постіндустріальне суспільство.
13. Головною виробничою одиницею в індустриальному суспільстві є:
- а) людина; б) родина;
- в) завод, фабрика, підприємство; г) дослідницький інститут.
14. В індустриальному суспільстві власність як критерій соціальної нерівності втрачає своє значення, вирішальним стає рівень освіти і знання:
- а) так; б) ні.
15. В якому із зазначених суспільств поєднуються як головні їхні ознаки сфера послуг, знання як мета діяльності; університет як соціальна організація?
- а) протосуспільство; б) індустриальне суспільство;
- в) традиційне суспільство; г) постіндустріальне суспільство.
16. Однією із характерних рис постіндустріального суспільства можна вважати:
- а) комерціалізацію виробництва;
- б) зростання масової грамотності;
- в) появу електронних грошей;
- г) панування приватної власності на засоби виробництва.
17. Головною виробничою одиницею у постіндустріальному суспільстві є:

- а) людина; б) родина;
- в) завод, фабрика, підприємство; г) дослідницький інститут.
- 18. У постіндустріальному суспільстві переважає не промисловість, а інформатика і сфера обслуговування:
 - а) так; б) ні.
- 19. Соціальний інститут:
 - а) стійкі форми організації діяльності людей;
 - б) організована сукупність взаємодіючих осіб;
 - в) збірник правил, які регулюють поведінку індивіда у суспільстві.
- 20. Яке з визначень відповідає поняттю «інституалізація»?
 - а) відносно стійка модель поведінки людей і організацій, що історично склалась у певній сфері життєдіяльності суспільства;
 - б) соціальна група, яка орієнтована на досягнення взаємопов'язаних специфічних цілей і формування формалізованих структур;
 - в) процес виникнення і становлення соціальних інститутів як ключових, структурних елементів суспільства.
- 21. Що не є соціальним інститутом:
 - а) авторитет; б) релігія;
 - в) сім'я; г) освіта.
- 22. Які з вказаних інститутів відносяться до економічних?
 - а) держава; б) банк;
 - в) гроші; г) сім'я;
 - д) уряд.
- 23. Які з вказаних інститутів відносяться до політичних?
 - а) держава; б) гроші;
 - в) сім'я; г) банк;
 - д) уряд.
- 24. Яка з наведених категорій розкриває сутність соціального розвитку?
 - а) суспільство; б) соціальний прогрес;
 - в) соціальна система.
- 25. Всезагальні зміни, які передбачають докорінне ламання соціального об'єкта, і, як правило, спираються на насильство, це:
 - а) еволюційні зміни; б) революційні зміни;
 - в) реформа.
- 26. Радіо, телебачення, Інтернет - все це можна віднести до такого фактора соціальних змін:
 - а) природне оточення; б) демографічні зміни;
 - в) технологічні зміни.
- 27. Самою тривалою у часі свого розвитку є:
 - а) аграрна революція; б) індустріальна революція;
 - в) науково-технічна революція; г) інформаційна революція.
- 28. Яке визначення відповідає змісту поняття «органічна модернізація»:
 - а) відбувається завдяки ресурсам власного розвитку, підготовлена внутрішньою еволюцією суспільства;

б) є реакцією на досягнення розвинутіших країн, формою «наздогінного розвитку».

29. Визначте в яких країнах відбувається «наздогінна» модернізація?

а) США;	б) Японія;
в) Росія;	г) Німеччина;
д) Південна Корея;	е) Україна.

Тема: Соціальна структура суспільства

1. Яке з наведених визначень розкриває сутність поняття «соціальна структура суспільства»?

- а) ієрархічно упорядкована сукупність індивідів, соціальних груп, спільнот, організацій, інститутів, об'єднаних стійкими зв'язками і відносинами;
- б) відносно стійка, історично сформована сукупність людей, об'єднаних на основі загальних соціально значущих ознак;
- в) емпірично фіксовані, реально існуючі об'єднання індивідів, які є відносною цілісністю, що може виступати як об'єкт соціального впливу, виникає в результаті об'єднання за певними характеристиками.

2. Соціальна диференціація - це:?

- а) втрата особистістю її належності до певної соціальної групи, норм і цінностей відповідної субкультури без входження до іншої;
- б) поділ суспільства на вертикально розташовані соціальні групи і верстви, які мають різний престиж, власність, владу, освіту тощо;
- в) будь-як соціальні відмінності.

3. На якому рівні соціології досліджуються окремі спільноти:

- а) загальної соціології;
- б) соціології середнього рівня;
- в) емпіричному.

4. Студентська академгрупа є прикладом:

- а) великої соціальної групи;
- б) малої соціальної групи;
- в) соціальної агрегації;
- г) неформальної групи.

5. Прикладом вторинної соціальної групи є:

- а) сім'я;
- б) перехожі, які очікують автобус на зупинці;
- в) студентська академгрупа;
- г) колектив студентів та викладачів певного навчального закладу.

6. Референтна група - це:

- а) група, членом якої є індивід;
- б) група, яка своєю присутністю впливає на індивіда;
- в) група, на яку зорієнтований індивід у своїх діях.

7. До соціально-територіальної підструктури суспільства належать:

- а) житель міста;
- б) вчитель;
- в) фермер.

8. До соціально-професійної підструктури суспільства належать:

- а) жінки;
- б) вчителі;
- в) діти.

9. До соціально-демографічної підструктури суспільства відносяться:

- а) українці; б) молодь; в) маргінали.
10. Категорія «соціальна стратифікація» відображає:
а) ієрархічно організовану систему соціальної нерівності;
б) процес переміщення соціальних груп чи окремих індивідів з однієї страти в іншу;
в) набір соціальних статусів особистості.
11. Сукупність індивідів, які мають однакові або близькі за значенням координати у соціальному просторі:
а) страта; б) клас;
в) мала група; г) соціальна група.
12. Соціальна страта - це
а) відносно стійкі, історично складені спільності людей;
б) великі сукупності людей, які відрізняються за своїм становищем у соціальній ієрархії суспільства;
в) переміщення людей у соціальному просторі.
13. В якому із суспільств відсутня чітка стратифікаційна система?
а) кастовому; б) становому; в) первіснообщинному.
14. Основу «середнього класу» в сучасних суспільствах становлять люди із:
а) набутим соціальним статусом;
б) приписаним соціальним статусом;
15. Яка стратифікаційна система є відкритою?
а) кастова; б) станова; в) класова.
16. Сучасна Великобританія є прикладом суспільства із системою соціальної стратифікації, яку можна назвати :
а) закритою; б) відкритою; в) змішаною.
17. Як називається суспільство, в якому у побудові стратифікаційної системи відбувається орієнтація на приписаний статус особистості, що обмежує доступ до привілейованих груп нових членів?
а) закрите; б) відкрите; в) перехідне.
18. У сучасному українському суспільстві найбільш масовим є:
а) вищий клас; б) середній клас; в) нижчий клас.
19. Козацтво в українському суспільстві XVIIст. - це приклад:
а) соціальної верстви; б) неформальної верстви;
в) соціально-демографічної групи; г) етносоціальної групи.
20. Автором теорії соціальної мобільності є
а) П. Блау; б) Р. Мертон; в) П. Сорокін.
21. Мобільність, що пов'язана з декваліфікацією особи, переходом до групи та верстви з нижчим статусом є:
а) вертикальна мобільність; б) горизонтальна мобільність;
в) низхідна мобільність; г) висхідна мобільність.
22. Переїзд на постійне місце проживання із Житомира до Чернігова можна трактувати як вияв:
а) вертикальної соціальної мобільності;
б) горизонтальної соціальної мобільності;

- в) ні те, ні інше.
23. Під час соціальних криз, переворотів інтенсивність соціальної мобільності, як правило:
- а) знижується; б) зростає;
в) залишається на тому ж рівні, що і в стабільних суспільствах
24. Перехід з однієї страти в іншу нерівну або рівну, описується поняттям:
- а) соціальної мобільності; б) маргінальності;
в) інституціоналізації.
25. Мобільність, що передбачає рух між соціально однорідними позиціями й категоріями населення є:
- а) вертикальна мобільність; б) горизонтальна мобільність;
в) низхідна мобільність.

Тема: Соціологія конфлікту

1. Соціальний конфлікт - це:
 - а) відсутність взаєморозуміння;
 - б) збройне зіткнення;
 - в) протистояння різних політичних сил;
 - г) сутичка інтересів різних соціальних груп.
2. Соціологія конфлікту вивчає :
 - а) соціальну природу та сутність конфліктів;
 - б) типологію конфліктів та їх класифікацію;
 - в) поведінку окремого індивіда у конфлікті;
 - г) способи подолання та механізми управління конфліктами.
3. Термін «соціологія конфлікту» у науковий обіг впровадив:
 - а) Г. Спенсер; б) К. Маркс;
 - в) Г. Зіммель; г) Л. Гумплович.
4. До позитивних функцій конфліктів більшість соціологів відносить:
 - а) соціально-діагностичну; б) регулюючу;
 - в) соціально-психологічну; г) надлишково-витратну;
 - д) дестабілізуючу.
5. За способом розв'язання конфлікти поділяють на:
 - а) відкриті; б) політичні;
 - в) насильницькі; г) приховані;
 - д) ненасильницькі.
6. За наслідками конфлікти поділяють на:
 - а) прості; б) конструктивні;
 - в) глобальні; г) складні;
 - д) деструктивні.
7. Глобальні, соціетальні, регіональні, локальні конфлікти - це типологія конфліктів за:
 - а) способом розв'язання; б) наслідками;
 - в) мотивацією; г) масштабами;
 - д) ступенем виявлення.

8. Конфлікти з приводу розподілу владних повноважень і позицій, з приводу розподілу ресурсів, з приводу цінностей та життєвих установок - це типологія конфліктів за:

- а) способом розв'язання;
- б) наслідками;
- в) мотивацією;
- г) масштабами;
- д) ступенем виявлення.

9. Вертикальні та горизонтальні, в залежності від характеру соціальних зв'язків між суб'єктами конфлікту - це типологія конфліктів за:

- а) способом розв'язання;
- б) наслідками;
- в) мотивацією;
- г) масштабами;
- д) ступенем виявлення.

10. Виникнення конфліктів свідчить про недоліки у функціонуванні організації, поглиблення соціальних протиріч, поляризацію інтересів різних соціальних груп. Про яку з функцій конфліктів йдеться?

- а) дестабілізуючу;
- б) комунікативну;
- в) надлишково - витратну;
- г) дезорганізуючу;
- д) соціально - діагностичну.

11. Конфлікти уповільнюють та ускладнюють процеси прийняття рішень, відволікають від виконання поточних планових завдань, порушують ритм та ефективність діяльності. Про яку з функцій йдеться?

- а) дестабілізуючу;
- б) комунікативну;
- в) надлишково - витратну;
- г) дезорганізуючу;
- д) соціально - діагностичну.

12. Участь у конфлікті сприяє консолідації людей, які захищають спільні інтереси, формуванню їх зацікавленості у співпраці, узгодженні та об'єднанні своїх зусиль. Про яку з функцій конфліктів йдеться?

- а) дестабілізуючу;
- б) комунікативну;
- в) інтегральну;
- г) дезорганізуючу;
- д) соціально - діагностичну.

13. Пошук шляхів розв'язання конфлікту активізує соціальну взаємодію, забезпечує взаємоприспосовування його учасників, спільне вироблення взаємоприйнятних рішень. Про яку з функцій конфліктів йдеться?

- а) дестабілізуючу;
- б) комунікативну;
- в) інтегральну;
- г) дезорганізуючу;
- д) соціально - діагностичну.

14. Конфлікти призводять до порушення соціальної рівноваги, громадського порядку, застосування насильницьких методів розв'язання існуючих проблем. Про яку з функцій конфліктів йдеться?

- а) інтегральну;
- б) комунікативну;
- в) дестабілізуючу;
- г) дезорганізуючу;
- д) соціально-діагностичну.

15. Гострота конфлікту - це:

- а) часові виміри існування конфлікту;
- б) зовнішні структурно-динамічні кордони конфлікту;

в) ступінь зіткнення інтересів, глибина суперечностей учасників конфліктної взаємодії.

16. Інцидент - це:

- а) вихід із конфлікту одним із способів: насильство, примирення, розрив;
- б) крайня точка, коли напруження досягає свого піку;
- в) перша сутичка конфліктантів.

17. Ескалація - це:

- а) крайня точка, коли напруження досягає свого піку;
- б) реалізація дій чи протидій сторін в окремих актах;
- в) перша сутичка конфліктантів.

18. Часткове досягнення своїх інтересів конфліктуючими сторонами на основі взаємних поступок, відмови від окремих вимог і претензій, часткового визнання вимог і претензій іншої сторони. Це стратегія:

- а) домінування;
- б) співробітництва;
- в) пристосування;
- г) компромісу.

19. Конструктивне розв'язання проблеми конфлікту на основі взаємного коригування його суб'єктами своїх цілей, позицій, узгодження інтересів. Це стратегія:

- а) домінування;
- б) співробітництва;
- в) пристосування;
- г) компромісу.

20. Задоволення інтересів однієї з конфліктуючих сторін за рахунок іншої шляхом нав'язування їй вигідного для першої сторони рішення. Це стратегія:

- а) домінування;
- б) співробітництва;
- в) пристосування;
- г) компромісу.

21. Вимушена або добровільна відмова від боротьби однієї з конфліктуючих сторін за умов усвідомлення своєї неправоти, необхідності збереження добрих стосунків з опонентом або сильної залежності від нього, незначущості проблеми, з приводу якої виник конфлікт, загроза великих збитків у разі подальшого відстоювання своєї позиції. Це стратегія:

- а) домінування;
- б) співробітництва;
- в) пристосування;
- г) компромісу.

22. Умови виходу з конфлікту - сильна взаємозалежність сторін та важливість конструктивного рішення для них обох. Яка із стратегій виходу з конфлікту є доцільною?

- а) домінування;
- б) співробітництва;
- в) пристосування;
- г) компромісу.

23. Умови виходу з конфлікту - запропоноване рішення є конструктивним, часу для переконування опонента обмаль. Яка із стратегій виходу з конфлікту є доцільною?

- а) домінування;
- б) співробітництва;
- в) пристосування;
- г) компромісу.

24. Учасник конфлікту, мета якого проаналізувати конфлікт і дати рекомендації щодо його ліквідації - це :

- а) ініціатор;
- б) опонент;
- в) арбітр;
- г) посередник.

Тема: Соціологія особистості

1. Яке з визначень розкриває зміст поняття «людина»:
 - а) це родове поняття, яке вказує на якісну відмінність людей від тварин, служить для характеристики всезагальних, притаманних усім людям якостей і особливостей, які знаходять свій вияв у назві «homo sapiens»;
 - б) це усталений комплекс якостей людини, набутих під впливом відповідної культури суспільства, окремих соціальних груп і спільнот до яких вона належить і до життєдіяльності яких залучена;
 - в) це поняття, яке розкриває предметні ознаки індивідуальності щодо окремих соціальних структур.
2. Особистість - це:
 - а) будь-який Homo Sapiens;
 - б) індивід з набором соціальних статусів і ролей;
 - в) ферал.
3. Індивід - це:
 - а) сукупність біологічних та соціальних рис, які відрізняють одну людину від іншої;
 - б) окрема конкретна людина, представник людського роду;
 - в) система соціально значущих рис, що характеризує людину як продукт суспільного розвитку та включення в систему соціальних зв'язків.
4. Індивідуальність - це:
 - а) сукупність біологічних та соціальних рис, які відрізняють одну людину від іншої;
 - б) окрема конкретна людина, представник людського роду;
 - в) система соціально значущих рис, що характеризує людину як продукт суспільного розвитку та включення в систему соціальних зв'язків.
5. Соціальний статус відображує «об'єктивні» позиції особистості у соціальному світі:
 - а) так;
 - б) ні.
6. Соціальний статус означає:
 - а) яку поведінку суспільство очікує від індивіда;
 - б) яке місце займає індивід в суспільстві чи групі;
 - в) в якому кліматі формується особистість.
7. У сучасних індустріальних суспільствах статуси найчастіше бувають:
 - а) досягнуті;
 - б) приписані;
 - в) природжені.
8. Які з нижче перелічених позицій виділяють головний статус людини?
 - а) молода;
 - б) українка;
 - в) студентка;
 - г) православна.
9. Соціальна роль - це :
 - а) відповідний прийнятим нормам спосіб поведінки людей залежно від їх статусу або становища в суспільстві, системі міжособових відносин;
 - б) значення, придбане індивідом у суспільстві завдяки його власним зусиллям;

- в) становище індивіда в суспільстві, пов'язане з певними правами та обов'язками.
10. Поведінка носія певного соціального статусу, яка відповідає певним соціальним очікуванням - це з точки зору соціолога:
- а) соціальна роль;
 - б) статусно-рольовий набір індивіда;
 - в) особистісні характеристики індивіда.
11. Необхідність виконувати несумісні ролі називається:
- а) рольовий конфлікт;
 - б) рольова поведінка;
 - в) рольовий набір.
12. Яке з визначень відповідає поняттю «соціалізація»?
- а) це складний і тривалий процес включення індивіда до системи соціальних зв'язків та відносин, його активної взаємодії з оточенням, у результаті якої він засвоює зразки поведінки, соціальні норми і цінності, необхідні для його успішної життєдіяльності у суспільстві;
 - б) це процес, що пов'язаний з частковою або повною втратою засвоєних норм і цінностей;
 - в) це докорінна зміна соціального середовища, яка зумовлює необхідність особистості пристосовуватися до нових соціальних обставин, норм, цінностей.
13. Яке з визначень відповідає поняттю «десоціалізація»:
- а) це складний і тривалий процес включення індивіда до системи соціальних зв'язків та відносин, його активної взаємодії з оточенням, у результаті якої він засвоює зразки поведінки, соціальні норми і цінності, необхідні для його успішної життєдіяльності у суспільстві;
 - б) це процес, що пов'язаний з частковою або повною втратою засвоєних норм і цінностей;
 - в) це докорінна зміна соціального середовища, яка зумовлює необхідність особистості пристосовуватися до нових соціальних обставин, норм, цінностей.
14. Яке з визначень відповідає поняттю «ресоціалізація»:
- а) це складний і тривалий процес включення індивіда до системи соціальних зв'язків та відносин, його активної взаємодії з оточенням, у результаті якої він засвоює зразки поведінки, соціальні норми і цінності, необхідні для його успішної життєдіяльності у суспільстві;
 - б) це процес, що пов'язаний з частковою або повною втратою засвоєних норм і цінностей;
 - в) це докорінна зміна соціального середовища, яка зумовлює необхідність особистості пристосовуватися до нових соціальних обставин, норм, цінностей.
15. Які фактори впливають на формування особистості:
- а) виключно біологічні;
 - б) лише соціальні;
 - в) сукупність різних факторів: біологічних, соціальних та ін.

16. Процес включення соціальних норм і цінностей до внутрішнього світу людини - це:
- а) адаптація; б) інтеріоризація;
 - в) екстеріоризація; г) персоналізація.
17. Результатом процесу соціалізації є:
- а) формування особистості;
 - б) формування темпераменту;
 - в) одержання освіти.
18. Соціалізація зрілості, спрямована на:
- а) отримання освіти;
 - б) активну трудову діяльність;
 - в) інтелектуалізацію особистості.
19. Коли завершується процес соціалізації:
- а) з початком трудової діяльності;
 - б) з досягненням повноліття;
 - в) по завершенні життя.
20. Ієрархічну теорію потреб розробив:
- а) Дж. Мід; б) З. Фрейд;
 - в) А. Маслоу; е) Е. Фромм.
21. Фералами називають:
- а) девіантів;
 - б) дітей, вихованих тваринами;
 - в) невихованих людей.

Тема: Соціологія девіантної поведінки:

1. Девіантна поведінка - це:
- а) поведінка, що відхиляється від загальноприйнятих норм суспільства;
 - б) конформна поведінка.
2. Девіантна поведінка - це:
- а) поведінка, що схвалюється;
 - б) поведінка, що не схвалюється;
 - в) відхиляюча поведінка, яка може як схвалюватися, так і не схвалюватися.
3. Вчинок, діяльність суб'єкту, що не відповідає офіційно встановленим або фактично існуючим у даному суспільстві нормам, стереотипам, зразкам - це:
- а) кримінальна поведінка;
 - б) девіантна поведінка;
 - в) інституціональна поведінка.
4. Хто з соціологів ввів поняття девіації у соціологічну систему знання?
- а) М. Вебер; б) Е. Дюркгейм; в) Г. Спенсер
5. Хто з соціологів є засновником соціологічного пояснення девіантності?
- а) Е. Дюркгейм; б) Р. Мертон; в) В. Парето.
6. Р. Мертон розробив типологію поведінки залежно від ставлення особистості до цілей та засобів їх досягнення:

- а) конформізм;
- б) інновація;
- в) _____;
- г) бунт, заколот;
- д) _____.

7. Тип девіантної поведінки за якого людина , відкидаючи суспільні цінності, цілі та засоби їх реалізації , активно їм протидіє, прагне замінити їх новими - це:

- а) конформізм; б) інноваційна; в) бунт, заколот.

8. Назвіть культурно схвалені девіації:

- а) _____;
- б) _____;
- в) _____;
- г) _____.

9. Соціологічні теорії пов'язують девіацію:

- а) з природною схильністю людини до злочинної поведінки;
- б) з впливом сім'ї та особливостями психіки людини;
- в) з соціальним устроєм.

10. Виберіть вірне твердження:

- а) критерії визначення девіантності неоднозначні;
- б) девіантна поведінка завжди наносить шкоду суспільству;
- в) девіація не є природним станом суспільства.

11. До девіантної поведінки належить:

- а) участь у виборах; б) геніальність; в) навчання у вузі.

12. Самогубство - це:

- а) кримінальна поведінка;
- б) девіантна поведінка;
- в) інституціональна поведінка.

13. Визначте, які з наведених прикладів поведінки відповідають кримінальній поведінці:

- а) торгівля наркотиками; б) запізнення на роботу; в) рекет.

14. За формою не є видом деструктивної девіантної поведінки така поведінка:

- а) аморальна; б) деліквентна; в) поведінка геніїв, пророків;
- г) асоціальна; д) кримінальна; е) протиправна.

15. Санкції - це. Серед варіантів відповідей знайдіть та позначте найбільш повну, вичерпну, правильну відповідь:

- а) засіб соціального контролю;
- б) засіб стимулювання діяльності;
- в) засіб узгодження соціальних інтересів;
- г) засіб соціальної інтеграції.

Тема: Соціологія сім'ї

1. Одне із вище перерахованих соціальних утворень може одночасно розглядатися як соціальний інститут і як мала соціальна група:

- а) церква; б) армія; в) сім'я.

2. Сім'я як соціальний інститут є об'єктом вивчення:
 - а) макросоціології;
 - б) мікросоціології.
3. Засноване на кровній спорідненості, шлюбі або усиновлення об'єднання людей, пов'язаних між собою спільним побутом, спільно проживаючих та маючих спільний бюджет називається:
 - а) сім'я;
 - б) шлюб;
 - в) соціальна група.
4. Сім'я - це:
 - а) мала соціальна група;
 - б) соціальний інститут;
 - в) соціальний інститут і мала соціальна група.
5. Сім'я являє собою:
 - а) соціальну верству;
 - б) соціальну асоціацію;
 - в) соціальний інститут.
6. В якій етнічній спільноті об'єднуються кровні родичі?
 - а) рід;
 - б) народність;
 - в) нація.
7. В нинішній європейській культурі статеве співжиття кровних родичів трактується як:
 - а) полігамна сім'я;
 - б) інцест;
 - в) нуклеарна сім'я;
 - г) розширена сім'я.
8. Сім'я, що складається з подружньої пари та їх дітей, тобто з двох поколінь, називається:
 - а) повною;
 - б) розширеною;
 - в) нуклеарною.
9. Сім'я, взаємини в якій будуються на основі взаємної поваги і де немає яскраво вираженого лідера, називається:
 - а) егалітарною;
 - б) моногамною;
 - в) полігамною;
 - г) авторитарною.
10. Нуклеаризація сім'ї - це процеси, характерні для:
 - а) традиційного суспільства;
 - б) індустріального суспільства.
11. В якому із творів українських письменників описано процес розпаду складної багатопоколінної сім'ї:
 - а) «Захар Беркут»;
 - б) «Кайдашева сім'я»;
 - в) «Назар Стодоля».
12. Найбільш поширеним в сучасній Україні типом сім'ї є:
 - а) нуклеарна, моногамна;
 - б) полігамна;
 - в) розширена.
13. Неповних сімей в сучасному українському суспільстві стає:
 - а) більше ніж у минулому (50 років тому);
 - б) менше ніж у минулому (50 років тому);
 - в) стільки ж як і раніше.
14. Моногамним називається шлюб між:
 - а) одним чоловіком і декількома жінками;
 - б) одною жінкою і декількома чоловіками;

- в) одним чоловіком та однією жінкою.
15. Чим характеризується полігамний шлюб:
- а) об'єднанням в одній родині кількох поколінь;
 - б) наявністю великої кількості дітей;
 - в) попередньою домовленістю батьків;
 - г) наявністю в особи кількох чоловіків (дружин).
16. Шлюб між індивідами, чиї характеристики дуже відрізняються один від одного:
- а) екзогамія;
 - б) гомогамія;
 - в) гетерогамія.
17. Екзогамний шлюб має місце, коли шлюбного партнера обирають:
- а) за межами свого роду, групи, клану;
 - б) в межах свого роду, групи, клану;
 - в) партнера обирають батьки.
18. Яка функція не притаманна сім'ї?
- а) репродуктивна;
 - б) виховання та первинного соціального контролю;
 - в) ілюзорно-компенсаторна;
 - г) духовно-емоційна.
19. Сім'я повинна давати почуття захищеності, душевного комфорту, безпеки. Ця функція сім'ї називається:
- а) емоційна;
 - б) статусна;
 - в) економічна.
20. Господарсько-побутова функція сім'ї представляє собою:
- а) надання господарсько-побутових послуг членами сім'ї один одному;
 - б) економічну підтримку неповнолітніх і непрацездатних членів сім'ї;
 - в) емоційну стабілізацію індивідів та їх психологічну терапію.
21. Яка із функцій сім'ї була не характерною для радянських часів і відроджується в нинішньому українському суспільстві:
- а) соціалізація;
 - б) організація виробництва;
 - в) організація дозвілля;
 - г) надання соціального статусу.

Тема: Соціологія молоді

1. Соціологія досліджує молодь як:
- а) соціальне явище;
 - б) соціально-демографічну групу;
 - в) соціальний інститут.
2. Молодь у суспільстві виступає:
- а) соціальною верствою;
 - б) соціальним інститутом;
 - в) соціальною спільнотою.
3. Молодь - це:
- а) соціально-демографічна спільність суспільства, що перебуває в процесі переходу від дитинства до дорослого життя і переживає стан сімейної і поза сімейної соціалізації, інтеріоризації норм і цінностей, творення соціальних і професійних очікувань, ролей, статусів;

- б) первинна форма соціальної організації, яка виникла на основі родових зв'язків та характеризується безпосереднім типом соціальних відносин;
- в) сукупність людей певного віку (від 16 до 30 років), яких об'єднують спільні захоплення, смаки, уподобання та спосіб дозвілля.

4. Зазначте, що є об'єктом соціології молоді:

- а) молодь успадковує весь комплекс як позитивних, так і негативних якостей, властивих її попередникам;
- б) молодь, велика соціально-демографічна група, яку виділяють на підставі сукупності вікових характеристик, особливостей соціального стану, соціально-психологічних особливостей.

5. Суть теоретико-пізнавальної функції соціології молоді полягає в:

- а) поширенні впливу на свідомість і поведінку людей;
- б) у виробленні специфічного понятійно-категоріального апарату;
- в) дослідженні сутнісної характеристики молоді як особливої соціально-демографічної спільноти.

6. Суть практичної функції соціології молоді полягає в:

- а) суспільному призначенні, ролі соціології, яку вона виконує в суспільстві;
- б) пов'язана з виробленням сучасних методик комплексного вивчення молодіжних проблем;
- в) забезпеченні тісного зв'язку дослідницьких інститутів, лабораторій з державними і громадськими структурами, що працюють з молоддю.

7. Суть управлінської функції соціології молоді полягає в:

- а) зборі первинної соціологічної інформації;
- б) цілях і завданнях соціології молоді;
- в) реалізації через науково обґрунтовані методи та форми діяльності державних, громадських установ щодо регулювання соціальних процесів у молодіжному середовищі.

8. Суть прогностичної функції соціології молоді полягає в:

- а) у дослідженні актуальних економічних, правових та соціальних проблем молоді;
- б) у виробленні коротко і довгострокових прогнозів їх розвитку;
- в) прийняття управлінських рішень.

9. Яка з названих наук вивчає молодіжні проблеми

- а) демографія;
- б) психологія;
- в) соціальна психологія;
- д) економіка.

10. Яка найпоширеніша точка зору вікових меж молоді?

- а) 16 - 30 років;
- б) 11 - 25 років;
- в) 16 - 24 роки;
- г) 14 - 35 років.

Тема: Етносоціологія

1. В якій етнічній спільноті об'єднуються кровні родичі?

- а) рід;
- б) народність;
- в) нація.

2. Сукупність кількох родів - це:

- а) плем'я;
- б) народність;
- в) нація.

3. Народність це - тип етносу, який найбільше характерний для:
 - а) первісного суспільства;
 - б) феодального суспільства;
 - в) капіталістичного суспільства.
4. Назвіть історичний тип етносу, який формується на капіталістичній стадії розвитку суспільства:
 - а) нація;
 - б) народність;
 - в) плем'я.
5. До етнічних спільнот не відносять:
 - а) рід;
 - б) націю;
 - в) державу.
6. Племена, народності, нації є спільностями:
 - а) територіальними;
 - б) етнічними;
 - в) професійними.
7. Етнічна самосвідомість означає:
 - а) почуття належності духовної єдності з етносом;
 - б) кровна спорідненість;
 - в) однакове громадянство.
8. Держава є ознакою формування :
 - а) роду;
 - б) племені;
 - в) нації. .
9. Представники якого підходу до вивчення етнічних процесів вважають, що етнічне почуття свідомо формується в масі людей інтелектуальною елітою:
 - а) примордиалізму;
 - б) конструктивізму;
 - в) психологічного напрямку.
10. Зазначте, який феномен пов'язаний із ворожістю до чужих звичаїв та традицій:
 - а) ксенофобія;
 - б) шовінізм;
 - в) етноцентризм.
11. Для запобігання виникненню та ескалації конфліктів доцільно:
 - а) посилення централізації влади;
 - б) розрив економічних зв'язків;
 - в) створення переговорних суспільних структур.
12. Сецесійні етнічні конфлікти - це конфлікти, де йдеться про:
 - а) вихід етнічної спільноти із складу нації-держави;
 - б) забезпечення рівного, або переважного доступу до економічних ресурсів суспільства;
 - в) більш широкі владні повноваження.

Тема: Соціологія управління

1. Що вивчає соціологія управління?
 - а) суспільство;
 - б) спільноти;
 - в) управлінські відносини і проблеми.
2. Що розуміється під соціологією управління?
 - а) система знань;
 - б) науковий напрямок;
 - в) галузь соціології.
3. Для соціології управління управлінські процеси розглядаються і інтерпретуються з погляду :
 - а) економічної доцільності прийняття рішень;

- б) взаємодії людей, які беруть в них участь, з'єднані в соціальні групи і включені в процеси управління - підпорядкування;
- в) психологічних наслідків для керівника та підлеглих.
4. Представники класичної школи організації управління:
- а) Ф. Тейлор; б) Е. Мейо; в) А. Маслоу.
5. Представники школи людських відносин:
- а) А. Файоль; б) Е. Мейо; в) М. Вебер.
6. Хто є автором теорій «Х» та «Y»?
- а) А. Маслоу; б) Ф. Херцберг;
- в) Д. Мак-Грегор; в) А. Горц.
7. Управління можна визначити як:
- а) цілеспрямований, плановий, координований, свідомо організований процес від одного індивіда на іншого, групу людей або соціальні організації;
- б) стихійний процес прямої або непрямої дії одного індивіда на іншого, групу людей або соціальні організації;
- в) цілеспрямований або стихійний процес дії одного індивіда на іншого, групу людей або соціальні організації.
8. Поняття управління застосовується :
- а) до будь-якого суспільства в будь-яку історичну епоху розвитку незалежно від існуючого типу культури, наявності або відсутності економічного ринку;
- б) тільки для неринкових суспільств;
- в) тільки для ринкового суспільства.
9. Що являє собою об'єкт соціології управління?
- а) реально існуючі колективи; б) системи управління;
- в) діяльність підприємства.
10. Що являє собою предмет соціології управління?
- а) управлінські відносини; б) процеси управління;
- б) явища управління.
11. Соціальне управління включає соціальне:
- а) ясновидіння; б) пророцтво; в) передбачення.
12. Хто такий технічний виконавець?
- а) помічник керівника;
- б) особа, що займає посаду для виконання технічних функцій;
- в) особи допоміжного персоналу.
13. Що являє собою функція нормування?
- а) встановлення допустимої норми витрачання ресурсів;
- б) дозволена величина витрачання ресурсу;
- в) процедура для визначення потреби і контролю за використанням ресурсів.
14. Що являє собою функція планування?
- а) розробка завдань; б) реалізація намірів; в) визначення цілі.
15. Що являє собою функція організації праці і заробітної плати?

- а) використання робочої сили;
 - б) контроль за працею і заробітною платою;
 - в) організація колективів.
16. Що являє собою функція управління фінансами?
- а) узгодження потреби з джерелами фінансових ресурсів;
 - б) визначення потреби у фінансових ресурсах;
 - в) контроль за витрачанням фінансових ресурсів.
17. Що розуміється під управлінською інформацією?
- а) сукупність відомостей про управлінську діяльність;
 - б) характеристика діяльності;
 - в) дані про процеси.
18. Що розуміється під управлінською ситуацією?
- а) стан об'єкта на конкретний момент часу;
 - б) порушення усталеного процесу;
 - в) фактори і можливості діяльності.
19. Що являє собою прийняття рішення?
- а) доведення завдань до конкретних виконавців;
 - б) поставлена ціль;
 - в) розпорядження керівника.
20. Що розуміється під ефективністю управлінських рішень?
- а) визначення результативності управлінських рішень;
 - б) доцільність управлінських заходів;
 - в) встановлення доходів і затрат від здійснення діяльності.
21. Хто такий керівник?
- а) особа, яка очолює колектив;
 - б) відповідна посада;
 - в) той, хто приймає управлінські рішення.
22. Хто такий спеціаліст?
- а) особа, яка має відповідні професійні знання і навички;
 - б) особа, яка займає відповідну посаду;
 - в) посада в апараті управління.

Тема: Соціологія праці

1. Соціологія праці - це:
- а) галузь соціології, яка вивчає особливості поведінки особистості, групи, спільноти у вільний від праці час, навчальної діяльності, задоволення різноманітних фізіологічних потреб;
 - б) галузева соціологічна теорія, яка вивчає закономірності формування, функціонування й розвитку соціальних утворень (систем, спільнот, інститутів) у сфері праці й пов'язані з ними процеси й явища;
 - в) інтегральна наукова дисципліна, яка досліджує соціальні процеси та явища, що відбуваються у сфері економіки.
2. Предмет соціології праці - це:
- а) економічний механізм підвищення ефективності праці;

- б) соціально-трудова відносина у сфері праці;
 - в) розвиток особистості.
3. Що являє собою праця із соціологічного погляду?
- а) соціальний закон; б) соціальне явище; в) соціальну спільноту.
4. Які з перелічених функцій не властиві праці?
- а) створення матеріально-культурних благ;
 - б) соціальної диференціації;
 - в) біологічне відтворення суспільства;
 - г) формування особистості.
6. Вкажіть принципи наукового управління Ф.Тейлора:
- а) детальне вивчення окремих дій у кожному виді праці;
 - б) усунення людей, які відмовляються або нездатні засвоїти найкращі методи праці;
 - в) урахування індивідуально-психологічних особливостей працівника;
 - г) досягнення найвищої продуктивності з допомогою психічних засобів;
 - д) щоденні надбавки до зарплати за швидке і точне виконання роботи;
 - е) практично однаковий розподіл відповідальності між робітниками та адміністрацією.
7. Ф. Тейлор розглядає працівника як:
- а) суб'єкта неформальних відносин і неформальних організацій;
 - б) машину, яка погано налагоджена, але може бути поліпшена;
 - в) творчу особистість.
8. Який метод використовується для аналізу робочих дій?
- а) хронометраж; б) біографічний метод; в) метод композиції.
9. Який з нижченаведених принципів характеризує доктрину людських відносин?
- а) впровадження економних методів за допомогою нормування і раціоналізація трудового процесу;
 - б) затвердження пріоритету членів організації;
 - в) раціоналізація дій працівника з погляду як виконання їм власної ролі, так і досягнення загальної мети організації.
10. Хто є автором концепції «збагачення праці»?
- а) Ф. Тейлор; б) А. Маслоу;
 - в) М. Вебер; г) Ф.Херцберг.
11. Соціально-психологічний клімат трудового колективу - це:
- а) суперечності всередині колективів;
 - б) зовнішні умови функціонування організації;
 - в) домінуючий і відносно стійкий психічний настрій колективу.
12. Характер праці - це:
- а) категорія, яка виражає соціальну сутність праці як важливого суспільного процесу;
 - б) сукупність чинників, які впливають на працездатність, здоров'я працівника;

в) узагальнена характеристика процесу праці, яка враховує різноманітні функції праці, види трудових операцій, галузевий поділ виробничої діяльності, фізичне й інтелектуальне напруження працівників, технічне оснащення тощо.

13. Мотивація трудової діяльності - це:

а) відносно стійкий і типовий для певної групи загальний емоційний настрій, який формується у процесі спільної трудової діяльності колективу через спілкування між людьми;

б) соціальний процес засвоєння особистістю нової трудової адаптації, який характеризується активною взаємодією особистості й трудового середовища;

в) зовнішня чи внутрішня спонука до трудової діяльності задля досягнення певних цілей, зацікавленість у такій діяльності, способи її ініціювання.

14. Умови праці - це:

а) категорія, яка виражає соціальну сутність праці як важливого суспільного процесу;

б) сукупність чинників, які впливають на працездатність, здоров'я працівника;

в) узагальнена характеристика процесу праці, яка враховує різноманітні функції праці, види трудових операцій, галузевий поділ виробничої діяльності, фізичне й інтелектуальне напруження працівників, технічне оснащення тощо.

15. Зміст праці - це:

а) категорія, яка виражає соціальну сутність праці як важливого суспільного процесу;

б) сукупність чинників, які впливають на працездатність, здоров'я працівника;

в) узагальнена характеристика процесу праці, яка враховує різноманітні функції праці, види трудових операцій, галузевий поділ виробничої діяльності, фізичне й інтелектуальне напруження працівників, технічне оснащення тощо.

16. Професійна адаптація - це:

а) відносно стійкий і типовий для певної групи загальний емоційний настрій, який формується у процесі спільної трудової діяльності колективу через спілкування між людьми;

б) соціальний процес засвоєння особистістю нової трудової ситуації, який характеризується активною взаємодією особистості й трудового середовища;

в) пристосування, звикання людини до умов професійної діяльності, засвоєння нею виробничо-технічних і соціальних норм поведінки, необхідних для виконання трудових функцій.

17. Трудова адаптація - це:

- а) відносно стійкий і типовий для певної групи загальний емоційний настрій, який формується у процесі спільної трудової діяльності колективу через спілкування між людьми;
- б) соціальний процес засвоєння особистістю нової трудової ситуації, який характеризується активною взаємодією особистості й трудового середовища;
- в) пристосування, звикання людини до умов професійної діяльності, засвоєння нею виробничо-технічних і соціальних норм поведінки, необхідних для виконання трудових функцій.

Тема :Соціологія політики

1. Соціологія політики - це:

- а) галузь соціологічного знання, що вивчає генезис, сутність, функції, спільні закономірності розвитку етносів, міжетнічні відносини й виробляє основні принципи їх дослідження;
- б) галузь соціологічного знання, що вивчає політику як комплекс політичних інститутів і процесів у їх соціальному контексті;
- в) це система ідей, поглядів, уявлень, що містить у собі теоретичне осмислення політичного буття з погляду інтересів, потреб, цілей, ідеалів соціальних груп та верств, національних утворень.

2. Хто з перелічених мислителів ввів в обіг чимало положень, визначень соціології політики?

а) М. Вебер;	б) Ф. Тейлор;
в) Е. Мейо;	г) К. Леві-Стросс.

3. Які із перелічених ознак характеризують, на Вашу думку, політичного суб'єкта?

- а) активна позиція у політичному процесі;
- б) здатність самостійно приймати політичні рішення;
- в) спроможність нести відповідальність за свої рішення;
- г) здатність реалізовувати рішення у політичній практиці;
- д) байдужість до проблем політики.

4. Політична свідомість - це:

- а) погляди, потреби, інтереси, переконання щодо суспільних процесів і явищ, власного соціально-економічного становища, про види занять, трудової діяльності, її винагороду, ставлення до професії, про можливість соціального переміщення тощо;
- б) сукупність знань, оцінок соціального суб'єкта щодо політичного середовища, політики, політичної влади;
- в) цілісна підсистема суспільства, яка відповідає за виробництво, розподіл, обмін і споживання матеріальних благ і послуг, необхідних для життєдіяльності людей.

5. Політичні рухи - це:

- а) нові суспільні рухи, які протиставляють підходам традиційних організацій (державі, політичним партіям, профспілкам) свої рішення глобальних і місцевих проблем;
- б) динамічні співтовариства великих груп людей, які усвідомили єдність своїх соціальних, економічних і духовних інтересів, відмінність від інтересів інших верств і груп населення і відстоюють їх перед державою;
- в) взаємодія суб'єктів політики та влади, при якому відбувається їх об'єднання та розділення, передача ідей, поглядів, обмін ресурсами, передача вольових пробуджень від активного суб'єкта до пасивного.

6. Альтернативні рухи - це:

- а) нові суспільні рухи, які протиставляють підходам традиційних організацій (державі, політичним партіям, профспілкам) свої рішення глобальних і місцевих проблем;
- б) динамічні співтовариства великих груп людей, які усвідомили єдність своїх соціальних, економічних і духовних інтересів, відмінність від інтересів інших верств і груп населення і відстоюють їх перед державою;
- в) взаємодія суб'єктів політики та влади, при якому відбувається їх об'єднання та розділення, передача ідей, поглядів, обмін ресурсами, передача вольових пробуджень від активного суб'єкта до пасивного.

7. Політичний інститут - це:

- а) форма суспільного життя, яка являє собою сукупність духовних та практично-предметних проявів політичного буття людини та суспільства, спрямована на вироблення політичних зв'язків і відносин між людьми й організаціями;
- б) політичний феномен, що являє собою сукупність ролей і статусів, спрямованих на задоволення певних соціальних потреб;
- в) одна з форм соціальної активності, індивідуальна чи колективна участь у політичному житті, яка прямо чи опосередковано переслідує політичні інтереси великих суспільних груп.

8. Політичне життя - це:

- а) форма суспільного життя, яка являє собою сукупність духовних та практично-предметних проявів політичного буття людини та суспільства, спрямована на вироблення політичних зв'язків і відносин між людьми й організаціями;
- б) політичний феномен, що являє собою сукупність ролей і статусів, спрямованих на задоволення певних соціальних потреб;
- в) одна з форм соціальної активності, індивідуальна чи колективна участь у політичному житті, яка прямо чи опосередковано переслідує політичні інтереси великих суспільних груп.

9. Політична культура - це:

- а) усвідомлення соціальними суб'єктами (особами, групами, класами) об'єктивної можливості та потреби участі в здійсненні політичної влади за допомогою держави, політичних партій, суспільних організацій;

б) система відносно стійких політичних знань, оцінок, моделей поведінки, цінностей, традицій, норм, що склалися історично та регулюють політичні відносини у суспільстві;

в) одна з форм соціальної активності, індивідуальна чи колективна участь у політичному житті, яка прямо чи опосередковано переслідує політичні інтереси великих соціальних груп.

10. Політичні інтереси - це:

а) усвідомлення соціальними суб'єктами (особами, групами, класами) об'єктивної можливості та потреби участі в здійсненні політичної влади за допомогою держави, політичних партій, суспільних організацій;

б) політичний феномен, що являє собою сукупність ролей і статусів, спрямованих на задоволення певних соціальних потреб;

в) одна з форм соціальної активності, індивідуальна чи колективна, участь у політичному житті, яка прямо чи опосередковано переслідує політичні інтереси великих соціальних груп.

11. Політична соціалізація - це:

а) процес розвитку, протягом якого діти та підлітки сприймають ідеї, політичні позиції та поведінку, характерні для даної спільноти;

б) посилення впливу політики на сфери суспільного життя, пов'язане з цим підвищення ролі держави в суспільстві та включення рядових громадян у політичний процес;

в) спосіб дії у сфері політики, вид участі (неучасті) в політичному житті суспільства, конкретна повсякденна діяльність індивіда, соціальної групи, що виражається в оцінках, позиціях, певних діях.

12. Політична поведінка - це:

а) процес розвитку, протягом якого діти та підлітки сприймають ідеї, політичні позиції та поведінку, характерні для даної спільноти;

б) посилення впливу політики на сфери суспільного життя, пов'язане з цим підвищення ролі держави в суспільстві та включення рядових громадян у політичний процес;

в) спосіб дії у сфері політики, вид участі (неучасті) в політичному житті суспільства, конкретна повсякденна діяльність індивіда, соціальної групи, що виражається в оцінках, позиціях, певних діях.

13. Політична партія - це:

а) структурно неоформлене об'єднання громадян, яке має тимчасовий характер і спрямоване на виконання певних завдань;

б) організована частина суспільства, члени якої об'єднуються щоб вибороти владу в державі та утримати її;

в) об'єднання, яке створюється при державному органі і є формою прояву громадської активності мас.

14. Складова соціології політики «соціологія держави» вивчає:

б) взаємодію держави з громадянським суспільством;

в) походження держави;

г) форми державного устрою;

- д) функції держави;
- е) нічого з переліченого;
- є) усе з переліченого.

Тема: Соціологія культури

1. Спочатку слово «культура» означало:
 - а) шлях або засіб досконалості;
 - б) спосіб обробки землі;
 - в) штучне утворення, що несе в собі перекрученість, усілякі вади тощо.
2. Яке з визначених понять відповідає поняттю «культура у широкому розумінні»:
 - а) це певна система важливих для людини смислових комплексів - цінностей, що здатні виступати регулятивними принципами індивідуальної та групової поведінки;
 - б) це соціальний механізм взаємодії людини, спільноти із середовищем (природним і соціальним);
 - в) це цінності, переконання, норми поведінки, які властиві певному суспільству, соціальній групі, індивіду.
3. Яке з визначень відповідає поняттю «культура у вузькому розумінні»:
 - а) це певна система важливих для людини смислових комплексів - цінностей, що здатні виступати регулятивними принципами індивідуальної та групової поведінки;
 - б) це соціальний механізм взаємодії людини, спільноти із середовищем (природним і соціальним);
 - в) це цінності, переконання, норми поведінки, які властиві певному суспільству, соціальній групі, індивіду.
4. Для людини культура є :
 - а) специфічно людським способом життєдіяльності;
 - б) засобом до існування;
 - в) соціальним законом.
5. Що не відноситься до елементів культури:
 - а) мова як знакова система;
 - б) норми та цінності;
 - в) кліматичні умови;
 - г) складні зразки поведінки (звичаї, обряди, традиції).
6. В чому полягає сутність культурної динаміки:
 - а) це внутрішня структура культури;
 - б) це збільшення числа носіїв культури;
 - в) це ті зміни, що зазнає культура.
7. В чому полягає сутність культурної статичності:
 - а) це внутрішня структура культури;
 - б) це певна кількість носіїв культури;
 - в) це ті зміни, яких зазнає культура.
8. В чому полягає сутність селекційної функції культури:

- а) фіксує цілі, перспективи та проекти людської діяльності;
- б) оцінює та класифікує цінності та норми, визначає їх місце та роль у вирішенні проблем розвитку суспільства у певний період;
- в) формує та розвиває світогляд.

9. Яке з визначень відповідає поняттю «контркультура»:

- а) це твори мистецтва, що мають загальнодоступні форми та розважальний характер, створюються на основі певних штампів і доступні для всіх верств населення;
- б) це сукупність норм, цінностей, способів комунікацій, що вироблені членами певної соціальної групи на протипагу загальноприйнятим нормам і цінностям та які є опозиційними;
- в) це культура, яка сформована у тій чи іншій соціалній групі на протипагу загальноприйнятим нормам і цінностям та які є опозиційними.

10. Яке з визначень відповідає поняттю «субкультура»:

- а) це твори мистецтва, що мають загальнодоступні форми та розважальний характер, створюються на основі певних штампів і доступні для всіх верств населення;
- б) це сукупність норм, цінностей, способів комунікацій, що вироблені членами певної соціальної групи на протипагу загальноприйнятим нормам і цінностям та які є опозиційними;
- в) це культура, яка сформована у тій чи іншій соціалній групі на протипагу загальноприйнятим нормам і цінностям та які є опозиційними.

11. Яке з визначень відповідає поняттю «масова культура»:

- а) це твори мистецтва, що мають загальнодоступні форми та розважальний характер, створюються на основі певних штампів і доступні для всіх верств населення;
- б) це сукупність норм, цінностей, способів комунікацій, що вироблені членами певної соціальної групи на протипагу загальноприйнятим нормам і цінностям та які є опозиційними;
- в) це культура, яка сформована у тій чи іншій соціалній групі на протипагу загальноприйнятим нормам і цінностям та які є опозиційними.

12. Традиція - це:

- а) дії, що супроводжують важливі моменти життєдіяльності людини;
- б) стереотипи поведінки, що транслуються від покоління до покоління;
- в) сукупність елементів культурної спадщини, що передаються від покоління до покоління і зберігаються тривалий час.

13. Обряди - це:

- а) послідовні дії, що мають символічне значення і присвячені святкуванню будь-яких знаменних подій або дат;
- б) це форми поведінки людей, що властиві тому чи іншому суспільству і мають матеріальну оцінку;
- в) це сукупність людських дій, що втілюють у собі певні уявлення і цінності конкретного суспільства.

14. Зазначте, який феномен пов'язаний із визнанням переваг своєї культури над іншими культурами:

- а) ксенофобія; б) шовінізм; в) етноцентризм.

15. Культурний застій - це період, що характеризується:

- а) як тривалий стан в межах якого не відбуваються зміни культурних норм, цінностей та традиції домінують над інноваціями, заперечують їх, що знижує адапційний потенціал культури;
б) багатоманітними, швидкими змінами, результати яких важко спрогнозувати, оскільки соціокультурні процеси є нестійкими та швидка зміна подій залучає до активних дій різні соціальні сили та суб'єкти діяльності;
в) зростанням хаотичних тенденцій, збільшенням протиріч та розбіжностей між традиціями та інноваціями в тій чи іншій сфері соціальної практики.

16. Культурна криза - це період, що характеризується:

- а) як тривалий стан в межах якого не відбуваються зміни культурних норм, цінностей та традиції домінують над інноваціями, заперечують їх, що знижує адапційний потенціал культури;
б) багатоманітними, швидкими змінами, результати яких важко спрогнозувати, оскільки соціокультурні процеси є нестійкими та швидка зміна подій залучає до активних дій різні соціальні сили та суб'єкти діяльності;
в) зростанням хаотичних тенденцій, збільшенням протиріч та розбіжностей між традиціями та інноваціями в тій чи іншій сфері соціальної практики.

17. Культурний вибух - це період, що характеризується:

- а) як тривалий стан в межах якого не відбуваються зміни культурних норм, цінностей та традиції домінують над інноваціями, заперечують їх, що знижує адапційний потенціал культури;
б) багатоманітними, швидкими змінами, результати яких важко спрогнозувати, оскільки соціокультурні процеси є нестійкими та швидка зміна подій залучає до активних дій різні соціальні сили та суб'єкти діяльності;
в) зростанням хаотичних тенденцій, збільшенням протиріч та розбіжностей між традиціями та інноваціями в тій чи іншій сфері соціальної практики.

Тема: Соціологія науки та освіти

1. Наука - це:

- а) система цінностей, життєвих уявлень, зразків поведінки, норм, сукупність способів і засобів людської життєдіяльності, об'єктивованих у предметних, матеріальних носіях та успадкованих наступними поколіннями;
б) особлива форма суспільної свідомості, цілеспрямований процес отримання і впровадження знань, результат спеціалізованої діяльності, яка має матеріальне та методичне забезпечення;

в) система символів, переконань, цінностей, норм, зразків поведінки, які відрізняють ту чи іншу соціальну групу від культури більшості суспільства.

2. Наука виступає у суспільстві:

- а) соціальною спільнотою;
- б) соціальним інститутом;
- в) соціальним законом.

3. Інституалізація науки пов'язана з:

- а) економічною доцільністю та потребою наукового обґрунтування і вивчення досвіду людської діяльності виробничої, громадської та ін., посилення її ефективності;
- б) появою наукових професійних закладів та розвитком нормативно-ціннісних систем їх функціонування;
- в) появою політичних партій та рухів, які підтримують наукові дослідження.

4. Освіта - це:

- а) особлива форма суспільної свідомості, цілеспрямований процес отримання і впровадження знань, результат спеціалізованої діяльності, яка має матеріальне та методичне забезпечення;
- б) система вірувань і ритуалів, за допомогою якої група людей пояснює та реагує на те, що вважає надприродним та священним;
- в) соціальний інститут, який специфічними методами реалізує процес соціалізації людей, передусім підростаючого покоління (підготовку і залучення до життя суспільства через навчання і виховання).

5. Освіта виступає у суспільстві:

- а) соціальною спільнотою;
- б) соціальним інститутом;
- в) соціальним законом.

Тема: Соціологія релігії

1. Релігія - це:

- а) особлива форма суспільної свідомості; цілеспрямований процес отримання і впровадження знань, результат спеціалізованої діяльності, яка має матеріальне та методичне забезпечення;
- б) система вірувань і ритуалів, за допомогою якої група людей пояснює та реагує на те, що вважає надприродним та священним;
- в) система символів, переконань, цінностей, норм, зразків поведінки, які відрізняють ту чи іншу соціальну групу від культури більшості суспільства.

2. Релігія виступає у суспільстві

- а) соціальним інститутом;
- б) соціальним законом;
- в) соціальною спільнотою.

3. Соціологія релігії вивчає:
- а) появу і розвиток релігійних уявлень;
 - б) відношення віруючої людини до об'єкта поклоніння;
 - в) вплив релігії на соціальну поведінку.
4. Що не може бути предметом соціології релігії?
- а) церква як соціальний інститут;
 - б) релігійні догмати;
 - в) віруючі;
 - г) священне;
 - д) релігійність;
 - е) конфесійно орієнтовані політичні організації.
5. Автором праці «Протестантська етика і дух капіталізму» є:
- а) О. Конт;
 - б) Г. Спенсер;
 - в) К. Маркс;
 - г) М. Вебер.
6. «Релігія опіум для народу» - висловлювання:
- а) Е. Дюркгейма;
 - б) К. Маркса;
 - в) Ф. Енгельса;
 - г) М. Вебера.
7. Які стадії суспільного розвитку виділив в своєму законі О. Конт?
- а) теологічну;
 - б) метафізичну;
 - в) філософську;
 - г) соціологічну;
 - д) позитивну;
 - е) негативну.
8. Релігія (церква) як соціальний інститут:
- а) регламентує відносини людей з представниками релігійних структур;
 - б) забезпечує інтеграцію суспільства через встановлення моральних норм людського співжиття;
 - в) пропонує певну систему вірувань, переконань і соціальних почуттів, моральних норм поведінки.
9. Які з функцій, перераховані нижче, не притаманні соціології релігії :
- а) теоретико-пізнавальна;
 - б) прогностична;
 - в) соціального проектування;
 - г) виховна;
 - д) компенсаторська;
 - е) регулятивна.
10. Для сімей, в яких панують релігійні цінності і норми поведінки, характерним є:
- а) зростання кількості неповних сімей;
 - б) проживання без оформлення шлюбу;
 - в) зменшення кількості дітей в одній сім'ї;
 - г) заборона вживати контрацептивів.
11. Стандартна стійка послідовність дій, що має церемоніальний характер – це:
- а) причастя;
 - б) культова практика;
 - в) ритуал.
12. Яка з названих функцій релігії об'єднує людей за допомогою загальних символів і цінностей?
- а) соціальної згуртованості;
 - б) соціального контролю;
 - в) додання сенсу людському життю.

13. Яка із сучасних світових релігій виникла в VII столітті нашої ери?
а) християнство; б) іслам; в) буддизм.
14. Яка із сучасних світових релігій співзвучна східним навчанням уявленнями про реінкарнацію, переродження?
а) християнство; б) іслам; в) буддизм.

Тема: Методологія і техніка соціологічних досліджень

1. Соціологічним дослідженням називають:
а) методологічна та методична база, яка забезпечує проведення опитування респондентів з актуальних питань;
б) система теоретичних та емпіричних процедур, які сприяють отриманню нових знань про досліджуваній об'єкт, з метою вирішення конкретних теоретичних та соціальних проблем.
в) збирання емпіричного матеріалу, з метою вирішення конкретних прикладних завдань.
2. Соціологічне дослідження, яке має своєю метою уточнення проблеми - це:
а) розвідувальне дослідження; б) описове дослідження;
в) аналітичне дослідження; г) лонгітюдне дослідження.
3. Соціологічне дослідження, яке дає розгорнутий систематичний опис об'єкту дослідження - це:
а) розвідувальне дослідження; б) описове дослідження;
в) аналітичне дослідження; г) лонгітюдне дослідження.
4. Соціологічне дослідження, яке співвідносить досліджувані об'єкти з іншими соціальними об'єктами і процесами в динаміці - це:
а) розвідувальне дослідження; б) описове дослідження;
в) аналітичне дослідження; г) лонгітюдне дослідження.
5. Соціологічне дослідження, що має на меті вивчення тих самих осіб одного віку (покоління, когорти) протягом тривалого часу - це:
а) розвідувальне дослідження; б) описове дослідження;
в) аналітичне дослідження; г) лонгітюдне дослідження.
6. Основним науковим документом соціологічного дослідження є:
а) програма соціологічного дослідження;
б) стратегічний план;
в) робоча програма.
7. Програма соціологічного дослідження - це:
а) теоретичні схеми, моделі, диспозиції, інші пізнавальні регулятиви;
б) науковий документ, який регламентує всі етапи, стадії підготовки, організації та проведення соціологічного дослідження;
в) механізми упереджувального сприйняття та реакцій груп, колективів, інститутів інших соціальних спільнот на зовнішні впливи.
8. До інструментарію соціологічного дослідження належать:
а) методи вирішення проблемної ситуації;
б) засоби збору та аналізу первинної інформації;
в) методи соціологічного дослідження.

9. Найбільш розповсюдженим методом збирання соціологічної інформації є:
- а) спостереження;
 - б) аналіз документів;
 - в) опитування;
 - г) експеримент.
10. Генеральна сукупність - це:
- а) частина об'єктів генеральної сукупності, яка становить суму вихідних одиниць спостереження, вивчення та аналізу;
 - б) частина об'єктів певної сукупності, яка становить суму вихідних одиниць спостереження, вивчення та аналізу;
 - в) об'єкт соціологічного дослідження в єдності його суттєвих якостей та ознак.
11. Вибіркова сукупність - це:
- а) певна кількість елементів генеральної сукупності, відібраних за певними правилами;
 - б) частина генеральної сукупності, відібрана випадково, без системи;
 - в) уся генеральна сукупність, згрупована за певними ознаками.
12. Репрезентативність - це:
- а) теоретичні схеми, моделі, диспозиції, інші пізнавальні регулятиви;
 - б) принцип тотожності сформованої моделі досліджуваного об'єкта параметрам генеральної сукупності;
 - в) обґрунтоване припущення про майбутній стан явищ природи і суспільства або явища, не відомі в даний момент, але які піддаються виявленню.
13. Науково обґрунтоване припущення про наявність (або відсутність) зв'язку між двома або більше змінними, а також про його характер це:
- а) гіпотеза;
 - б) діагноз;
 - в) регресія.
14. Який вид запитання анкети передбачає вільний виклад відповіді:
- а) контактні запитання;
 - б) закриті запитання;
 - в) відкриті запитання.
15. Як називається метод отримання інформації, коли людині задають спеціально підібрані питання?
- а) спостереження;
 - б) інтерв'ювання;
 - в) експеримент.
16. Інтерв'юєром називають:
- а) особу, яка ставить запитання;
 - б) особу, якій ставлять запитання.
17. Особа, яка дає відповіді на питання соціологічного опитування:
- а) респондент;
 - б) анкетер;
 - в) інформатор.
18. Синонімом формалізованого методу аналізу документів є:
- а) якісно-кількісний;
 - б) контент-аналіз.
19. Синонімом неформалізованого методу аналізу документів є:
- а) традиційний;
 - б) звичайний;
 - в) повний.
20. Документальні джерела, які містять в собі дані і судження в числовій формі, у вигляді таблиць, графіків, схем - це:
- а) фотодокументи;
 - б) статистичні документи;
 - в) біографічні документи.

21. Збір первинної інформації шляхом безпосереднього сприйняття - це:
а) спостереження; б) інтерв'ювання; в) експеримент.
22. Пошукове спостереження - це:
а) спостереження, при якому дослідник тією чи іншою мірою безпосередньо включений у досліджуваний процес;
б) спостереження, яке застосовують у реальній життєвій ситуації;
в) спостереження, яке використовують з метою пошуку фактів, коригуючи тему досліджень.
23. Польове спостереження - це:
а) спостереження, при якому дослідник тією чи іншою мірою безпосередньо включений у досліджуваний процес;
б) спостереження, яке застосовують у реальній життєвій ситуації;
в) спостереження, яке використовують з метою пошуку фактів, коригуючи тему досліджень.
24. Включене спостереження - це:
а) спостереження, при якому дослідник тією чи іншою мірою безпосередньо включений у досліджуваний процес;
б) спостереження, яке застосовують у реальній життєвій ситуації;
в) спостереження, яке використовують з метою пошуку фактів, коригуючи тему досліджень.
25. Найрідше використовується при соціологічних дослідженнях метод:
а) спостереження; б) експеримент; в) анкетування.
26. Соціологічне дослідження у Вашій групі можна провести:
а) коли необхідно з'ясувати якісний склад студентської групи (вік, стать та ін.);
б) коли необхідно з'ясувати соціальне походження студентів;
в) якщо необхідно з'ясувати результати екзаменаційної сесії;
г) коли необхідно знати, які чинники впливають на поведінку людей, їхню думку з тих чи інших питань, їхнє ставлення до певних соціальних явищ тощо.

Рекомендована література

Основна література

1. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування / уклад. Н.Гайдук, І.Сенюта, О.Бік, Х.Терешко. - Львів: ПАІС, 2007. - 296 с.
2. Вебер М. Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – 808 с.
3. Герасимчук А. А., Шиян О. М. Соціологія. Курс лекцій. – К.: Європейський університет, 2000. - 86 с.
4. Гідденс Є. Соціологія. - К.: Основи, 1999. – 726 с.
5. Головатый Н. Ф. Социология молодежи. Курс лекций. - К.: МАУП. 1999. – 221 с.
6. Гречихин В. Г. Лекции по методике и технике социологического исследования. – М.: Изд-во МГУ, 1988. - 232 с.
7. Дворецька Г. В. Соціологія. Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2002. - 472 с.
8. Дворецька Г. В. Соціологія праці. Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2001. - 241 с.
9. Димитрова Л.М. Соціологія управління та організацій: навч. посіб / Димитрова Л.М. - 3-є видання. - К.: ІВЦ «видавництво «Політехніка», «тов. Ліра-К», 2005. - 156 с.
10. Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение. - М.: Канон, 1995. - 352 с.
11. Економічна соціологія. Навч. посіб. / В.М.Ворона, В.Є. Пилипенко, В.І.Тарасенко та ін. - К.: Ін-т соціології НАН України, 1997. - 237 с.
12. Жоль К. К. Соціологія: Навч. посіб. – К.: Либідь, 2005. - 440 с.
13. Заславская Т.И., Рывкина Р.В. Социология экономической жизни: Очерки теории. - Новосибирск: Наука, 1991. -442 с.
14. Захарченко М. В., Погорілий О.І Історія соціології (від античності до початку ХХ ст.). – К.: Либідь, 1993. - 336 с.
15. История социологии в Западной Европе и США. - М.: Наука 1993. – 423 с.
16. Как провести социологическое исследование / Под ред. М. К. Горшкова и Ф. Э. Шереги. – М.: Политиздат, 1993. - 288 с.
17. Козер Л.А. Функции социального конфликта. - М.: Идея-Пресс, 2000. -205 с.
18. Кондович В.Ю. Соціологія (схеми, таблиці, слайди): навч. посіб / В.Ю. Кондович. - Чернігів:ЧДТУ, 2012. - 395 с.
19. Кравченко А.И. Социология менеджмента: Учеб.пособ. – М.: ЮНИТИ, 1999.- 366 с.
20. Кузьменко Т.М. Соціологія. Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 320 с.
21. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія. Загальний курс: підручник. – К.: Каравела, 2004. - 256 с.
22. Лукашевич М.П. Соціологія економіки: підручник / Лукашевич М.П. - К.: Каравела, 2005. - 288с.
23. Лукашевич М.П. Соціологія праці. – М.: Либідь, 2004. - 440 с.

24. Матвеев С.А., Музыченко А.В. Экономическая социология: Учеб.пособ. для студентов высших учеб. завед. - Х.: Одиссей, 2006.- 184 с.
25. Мацковский М. С. Социология семьи. - М.: Наука, 1989. - 120 с.
26. Нагаєв В. М. Конфліктологія: курс лекцій (модульний варіант). - К.: Центр навч. літ., 2004. - 198 с.
27. Огаренко В.М., Малахова Ж.Д. Соціологія праці: Навч. посіб. - К.: Центр навч. літератури, 2005. - 304 с.
28. Павліченко П.П. Соціологія / Павліченко П.П., Литвиненко Д.А. - К.: Лібра, 2002. - 256 с.
29. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження: Навч.посіб. - 2-е вид., доп. - К.: Інститут соціології НАН України, 2007. - 320 с.
30. Паниотто В.И. Качество социологической информации: методы, оценки и процедура обеспечения. – К.: Наукова думка, 1990. - 207с.
31. Пачковський Ю.Ф. Соціологія і психологія. Навч. посіб. - К.: Каравела, 2012. - 760 с.
32. Піча В.М. Соціологія:загальний курс / В.М.Піча. - К.: Каравела, 2000.- 248 с.
33. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ століття: Навч. посіб. – К.: Либідь, 1996. - 219 с.
34. Рабочая книга социолога. - М.: Наука, 1983. - 477 с.
35. Радугин А.А., Радугин К. А. Социология: курс лекций, изд 2-е перераб., доп. – М.: Изд-во центр, 1996. – 208 с.
36. Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології. - К.: Наукова думка, 1995. - 224 с.
37. Система социологического знания. Учеб пособ. / Сост. Г.Щекин. - К.: МА-УП, 2001. - 208 с.
38. Сірий Є.В. Соціологія / Сірий Є.В. - К.: Атіка, 2004. - 480 с.
39. Смелзер С. Социология. Пер. с англ. – М.: Феникс, 1994. - 688 с.
40. Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество. – М.: Политиздат, 1992. - 542 с.
41. Соціологія / Заг. ред. В.П. Андрущенко, М.І. Горлача. – Харків-Київ: Єдинорог, 1998. - 624 с.
42. Соціологія. Короткий енциклопедичний словник / Під ред. В.І. Воловича. - К.: Укр. центр духовної культури, 1998. - 736 с.
43. Соціологія культури. Навч. посіб. / Ю.М. Семашко, В.М Піча, О. Погорілий та ін. - К.: Каравела. Львів: «Магнолія плюс», «Новий світ-2000», 2004.- 277 с.
44. Соціологія. Модульний курс : навч.посіб. / За ред. Н.М.Семке. - Х.: Торсінг плюс, 2009. - 352 с.
45. Соціологія. Навч. посіб. для вищих навчальних закладів / За ред. С.О. Макеєва. – К.: Знання, 2003. - 454 с.
46. Соціологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В. Городяненка. - К.: Видавничий центр «Академія», 2002 - 560 с.
47. Соціологія. Підручник для соціогуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів / Галушко Е.Ю., Ярошенко А.О., Степико В.П. та ін.; гол. ред. В.Б.Євтух. - К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2010. - 360 с.

48. Соціологія. Посібник для підготовки до іспитів / О.В. Пшеничнюк, О.В. Романовська. - К.: Вид. Паливода А.В., 2005. - 172 с.
49. Туленков М.В. Сучасні теорії менеджменту: Навч. посіб. - К.: Каравела, 2007. - 304 с.
50. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности. – М., 1994. – 155 с.
51. Хміль Ф.І. Основи менеджменту: Підручник. - К.: Академвидав, 2003.-608 с.
52. Черниш Н. Соціологія: курс лекцій / Черниш Н. - Львів: вид -во «Кальварія», 2004. - 460 с.
53. Шаповал М.Ю. Загальна соціологія. - К.: МАУП, 1995. - 208 с.
54. Щепанський Я. Элементарные понятия социологии. - М.: Наука, 1987.-248 с.
55. Юрій М.Ф. Соціологія. - К.: Дакор, 2005. - 552 с.
56. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования: описание, объяснение, понимание социальной реальности: учеб. пособ. / В.А.Ядов. 5-е изд., стер. - М.: Изд-во «Омега-Л», 2011. - 567 с.

Методична література

1. Методичний комплекс для викладачів та студентів з дисципліни «Загальна соціологічна теорія» / Укл. В.П. Степико, В.В. Федас, І.П. Зайчківська, Ю.В. Сюссель. Гол.ред. В.Б. Євтух. - К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011.- 94 с.
2. Практикум з соціології. Навч. посіб./ За ред. В.М. Пічі. - Львів: «Новий світ – 2000», 2004. - 368 с.
3. Соціологія: методичні матеріали для самостійної роботи студентів / Укладач: Легецька Л.О. - Чернігів: ЧДТУ, 2005. - 90 с.
4. Соціологія: Методичні вказівки з самостійної роботи студентів усіх напрямів підготовки / Укладач: Легецька Л.О. - Чернігів: ЧДТУ, 2009. - 105 с.
5. Соціологія: Методичні вказівки з проведення семінарських занять для студентів усіх напрямів підготовки / Укладач: Легецька Л.О. - Чернігів: ЧДТУ, 2009. - 37 с.

Допоміжна література

1. Краткий словарь по социологии / Под общ. ред. Д.М. Гвишиани, Н.И. Лапина; Сост. Є.М. Коржева, Н.Ф. Наумова. – М.: Политиздат, 1989. - 479 с.
2. Короткий соціологічний словник. - К.: Український центр духовного розвитку, 1998. -736 с.
3. Нестуля О.О. Соціологія: практикум. Модульний варіант: навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2009. – 272 с.
4. Соціологія: терміни, поняття персоналії. Навчальний словник-довідник / Укладачі: В.М. Піча, Ю.В. Піча, Н.М. Хома та ін. – К.: «Каравела», Львів: «Новий світ-2000», 2002. - 480 с.
5. Соціологія. Короткий енциклопедичний словник / Під ред. В.І. Воловича. - К.: Укр. центр духовної культури, 1998. - 736 с.

Додаток А - Теми рефератів

1. Роль соціології у суспільстві, її функції та завдання.
2. Наукові дискусії навколо предмета соціології.
3. Структура та функції соціології.
4. О. Конт - фундатор соціології.
5. Соціологія ХІХ ст. та її основні напрями.
6. Роль Е. Дюркгейма в становленні соціології як науки.
7. Розвиток соціологічної теорії в працях М. Вебера.
8. Теорія наслідування Г.Тарда.
9. П. Сорокін та його інтегральна соціологія.
10. Функціоналістська теорія Р. Мертона.
11. Грушевський - видатний український соціолог.
12. Соціологічні погляди М. Драгоманова.
13. Проблеми теоретичної соціології М.Ковалевського.
14. Особливості розвитку соціологічної думки в Україні.
15. Суспільство як система: основні підходи системного дослідження соціальних процесів.
16. Теорії постіндустріального суспільства.
17. Проблеми глобалізації.
18. Концепції конфлікту в зарубіжній та вітчизняній соціології.
19. Соціальна структура суспільства.
20. Особливості соціальної структури суспільства в сучасній Україні.
21. Теорія соціальної стратифікації та її роль у дослідженні соціальної структури суспільства.
22. Маргінальність соціальних груп в умовах трансформації українського суспільства.
23. Особистість і суспільне життя.
24. Проблеми соціалізації особистості.
25. Статусні і рольові теорії особистості.
26. Ціннісні орієнтації студентів.
27. Девіантна поведінка молоді як об'єкт соціологічного дослідження.
28. Соціологія молоді як галузь соціологічної науки.
29. Основні проблеми сучасної української молоді.
30. Міжнаціональні та міжетнічні конфлікти та їх специфіка.
31. Проблеми реформування освіти в умовах трансформації українського суспільства.
32. Наука - соціальне явище. Соціальні функції науки.
33. Проблеми відродження національної культури в Україні.
34. Структура, функції, типологія сучасної сім'ї.
35. Проблеми студентської сім'ї.
36. Демографічна політика в Україні.
37. Специфіка гендерної соціалізації у сучасному українському суспільстві.
38. Соціальна дискримінація жінок: сутність та форми прояву.
39. Соціально-економічні моделі розвитку суспільства.

40. Сучасний етап соціально-економічних перетворень в Україні.
41. Соціологія праці та зайнятості: історія та сучасність
42. Протиріччя та конфлікти у трудових колективах і способи їх вирішення.
43. Теорія «людських відносин» Е. Мейо.
44. Теорія «ієрархії людських потреб» А. Маслоу.
45. Генезис та еволюція соціального управління.
46. Соціальне програмування та прогнозування в управлінні.
47. Соціологічне дослідження, його організація.
48. Програма соціологічного дослідження.
49. Вибірка в соціологічному дослідженні.
50. Основні методи збору соціологічної інформації та їх характеристика.
51. Аналіз даних і узагальнення результатів соціологічного дослідження та їх практичне впровадження.
52. Сутність та призначення соціального прогнозу.

Додаток Б - Питання до заліку та екзамену

1. Об'єкт і предмет соціології.
2. Місце соціології в системі наук про суспільство, її зв'язок з іншими соціо-гуманітарними науками
3. Структура соціологічного знання.
4. Основні функції соціології.
5. Закони та категорії соціології.
6. Історичні передумови виникнення соціології.
7. Основні етапи розвитку соціологічного знання.
8. О. Конт - фундатор соціології.
9. Соціологічна теорія Г. Спенсера.
10. «Соціологізм» Е. Дюркгейма.
11. М. Вебер та його соціологічна теорія.
12. Соціологічні ідеї П. Сорокіна.
13. Основні концептуальні напрями сучасної західної соціології.
14. Розвиток соціальної думки та соціології в Україні.
15. Соціологічні погляди М. Драгоманова.
16. Соціологічні погляди М. Грушевського.
17. Проблеми теоретичної соціології М. Ковалевського.
18. Соціологічна проблематика у творчості Б. Кістяківського.
19. Політична соціологія В. Липинського.
20. Загальна соціологія М. Шаповала.
21. Сутність суспільства. Основні ознаки суспільства та його структурні елементи.
22. Типи суспільства.
23. Розвиток суспільства.
24. Соціальні інститути суспільства, їх види та функції.
25. Соціальна структура суспільства: основні види та елементи.
26. Соціальна стратифікація суспільства, її історичні типи.
27. Соціологічна концепція «середнього класу». Перспективи формування середнього класу в Україні.
28. Соціальна мобільність, її типи та характеристики.
29. Механізми і канали соціальної мобільності.
30. Поняття соціальної маргінальності.
31. Маргінальність в Україні.
32. Поняття соціального конфлікту, його функції та види.
33. Структура, причини, механізми соціального конфлікту.
34. Управління соціальними конфліктами.
35. Соціальні конфлікти у сучасному українському суспільстві.
36. Поняття особистості.
37. Соціальні статуси та ролі особистості.
38. Соціалізація особистості.
39. Соціальна девіація та соціальний контроль.
40. Сім'я як мала соціальна група та соціальний інститут.

41. Типи та функції сім'ї.
42. Сучасна сім'я. Тенденції розвитку сучасної сім'ї.
43. Поняття гендеру. Гендерні ролі та стереотипи.
44. Соціологія молоді: сутність, об'єкт, предмет, функції.
45. Молодь як соціально-демографічна група.
46. Етносоціологія: об'єкт, предмет, сутність.
47. Національно-етнічні відносини та процеси. Специфіка національного відродження України.
48. Соціологія масових комунікацій: об'єкт, предмет, сутність.
49. Соціологія управління: об'єкт, предмет, сутність.
50. Система соціального управління, його методи.
51. Економічна соціологія як наука: об'єкт, предмет, сутність.
52. Соціологія праці як наука: об'єкт, предмет, сутність.
53. Соціологія політики як наука: об'єкт, предмет, сутність.
54. Соціологія освіти як наука: об'єкт, предмет, сутність.
55. Освіта як соціальний інститут. Функції освіти в суспільстві.
56. Соціологія науки: об'єкт, предмет, сутність.
57. Наука як соціальний інститут. Соціальні функції науки.
58. Соціологія культури як наука: об'єкт, предмет, сутність.
59. Особливості національної культури у контексті відродження українського суспільства.
60. Соціологія релігії: об'єкт, предмет, сутність.
61. Релігія як соціальний інститут, її еволюційні та організаційні форми.
62. Конкретно-соціологічне дослідження: поняття, етапи, види, функції.
63. Програма соціологічного дослідження, її структура та функції.
64. Гіпотеза в конкретно-соціологічному дослідженні.
65. Генеральна та вибіркова сукупність в конкретно-соціологічному дослідженні.
66. Опитування та його різновиди в соціології.
67. Інтерв'ю в соціології.
68. Соціологічне спостереження як метод збору первинної соціальної інформації.
69. Аналіз документів: поняття, види, особливості застосування.
70. Метод соціального експерименту.
71. Обробка та аналіз соціальної інформації
72. Прогнозування соціальних явищ та процесів

ЗМІСТ

Передмова.....	3
1 Структура навчальної дисципліни.....	5
2 Теми семінарських занять.....	6
3 Плани семінарських занять.....	7
Тема 3.1 Соціологія як наука.....	7
Тема 3.2 Становлення і розвиток соціології.....	8
Тема 3.3 Суспільство як соціальна система.....	10
Тема 3.4 Соціологія конфлікту.....	11
Тема 3.5 Соціологія особистості, сім'ї та молоді.....	13
Тема 3.6 Соціологія управління.....	15
Тема 3.7 Економічна соціологія.....	16
Тема 3.8 Соціологія культури, науки, освіти.....	17
Тема 3.9 Методологія і техніка соціологічних досліджень.....	19
4 Тести.....	21
Рекомендована література.....	56
Додаток А – Теми рефератів.....	59
Додаток Б – Питання до заліку та екзамену.....	61